

CENTRUM PRO STUDIUM VYSOKÉHO ŠKOLSTVÍ, v. v. i.

Jankovcova 933/63, 170 00 Praha 7 – Holešovice

Helena Šebková, Vladimír Roskovec, Josef Beneš, Jan Beseda

Příručka byla zpracována v rámci dotace poskytnuté MŠMT na další činnost CSVŠ, v.v.i. pro rok 2021 a nevyjadřuje názory MŠMT.

Praha, červenec 2021

Úvod.....	2
1. kapitola. Systémy vnějšího zajišťování kvality ve vybraných zemích.	3
Dánsko.....	3
Gruzie	3
Irsko.....	4
Německo	4
Nizozemsko	4
Norsko	6
Polsko	6
Portugalsko	6
Rakousko	7
Slovensko	7
Velká Británie	8
Společné rysy	8
2. kapitola. Standardy pro hodnocení kvality studijních programů ve sledovaných zemích.....	9
Srovnání zahraničních standardů.....	20
1. Základní/obecné požadavky.....	20
2. Obsah studijního programu, příprava, vytváření, účast profesních odborníků, výsledky vzdělávání, vzdělávací prostředí, hodnocení	20
Obsah studijního programu	21
3. Personální zajištění.....	23
4. Studenti.....	24
5. Praktická výuka, zajištění praxe (smlouva), výcvik, rozsah praxe, spolupráce s externími partnery	25
6. Různé.....	26
Vybrané příklady dobré/využitelné praxe.....	27
Vybrané příklady zajímavé/inspirativní praxe.....	29
Problémy	31
Podklady pro hodnotitele, metodické pokyny, formuláře	31
3. kapitola. Rozhovory s akademickými pracovníky.....	32
Souhrn odpovědí na jednotlivé otázky:.....	33
4. kapitola. Návrhy na doplnění a úpravu standardů.....	36
Bakalářské profesní programy.	36
Magisterské profesní programy.	37
5. Závěr.....	39

Tato studie byla vypracována na základě zadání odboru strategie a analýz skupiny 3 MŠMT:

„Zpracování podkladů k doplnění standardů kvality profesních studijních programů dle nařízení vlády č. 274/2016 Sb. o standardech pro akreditace ve vysokém školství. Podklady budou stavět na výstupech předchozích obdobně zaměřených projektů, včetně zahraničních, a na rešerši dobré zahraniční praxe (obdobné standardy ve vybraných zemích Evropy). Návrh možných kritérií bude zahrnovat hodnocení v oblasti personálního zajištění, stáží studentů, zapojení zaměstnavatelů a dalších. Návrh kritérií může být doplněn o další podklady pro hodnotitele, vč. návrhu úpravy formulářů, metodických pokynů, příkladů dobré praxe a dalších. Postup prací bude vedle MŠMT konzultován také se zástupci NAÚ.“

Při on-line konzultaci se zástupci NAÚ a MŠMT dne 16. 4. 2021 bylo zadání upřesněno v tom smyslu, že není třeba se zabývat předchozími projekty, že se má vycházet z rešerše akreditačních systémů a používaných standardů či kritérií. Je třeba se pokusit najít využitelné příklady dobré praxe. Výběr evropských zemí byl doplněn a upřesněn takto (v abecedním pořádku): Dánsko, Gruzie, Irsko, Německo, Nizozemsko, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Slovensko, Velká Británie. Bylo též doporučeno konzultovat problematiku standardů pro profesní studijní programy s pracovníky několika vysokých škol.

Pro přípravu předkládané studie tedy byla nejprve pro každou z uvedených zemí vypracována „případová studie“, v níž byl stručně popsán tamní vysokoškolský systém, systém vnějšího zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání, včetně akreditačního systému, pokud v dané zemi existuje. Dále byly vyhledány standardy či kritéria, podle kterých se kvalita vysokoškolských institucí a jejich studijních programů hodnotí. Připojeny byly i stručné informace o agenturách, které vnější hodnocení provádějí. Vzhledem k rozsahu těchto případových studií jsou ve studii zařazeny jako přílohy.

Srovnání systémů vnějšího zajišťování kvality ve studovaných zemích je provedeno v **první kapitole** této studie.

V **druhé kapitole** jsou porovnány systémy standardů používaných pro hodnocení kvality studijních programů, zejména těch, které v dané zemi možno označit jako profesně zaměřené. Vzhledem k velkým rozdílům v koncepci a rozsahu používaných standardů byly pro snadnější srovnání typické standardy uvedeny ve formě tabulky, na kterou následující text vždy odkazuje.

Ve **třetí kapitole** jsou shromážděny poznatky z kvalitativního šetření mezi akademickými pracovníky ohledně jejich zkušeností s využíváním standardů pro akreditaci studijních programů. Jejich názory a návrhy na zlepšení jsou tematicky utříděny.

Doporučení pro doplnění standardů používaných v ČR a příslušná odůvodnění jsou uvedena ve **čtvrté kapitole**. Doporučení byla rozdělena do dvou částí. První část obsahuje spíše menší úpravy a doplnění stávajících standardů pro profesní bakalářské a magisterské programy, druhá část se zabývá obecnějšími problémy struktury druhé části zmíněného nařízení vlády.

1. KAPITOLA. SYSTÉMY VNĚJŠÍHO ZAJIŠŤOVÁNÍ KVALITY VE VYBRANÝCH ZEMÍCH.

V této kapitole nejprve stručně popíšeme systémy vnějšího zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání a používané nástroje ve sledovaných zemích a právní ukotvení těchto systémů. Upozorníme na užívanou terminologii a právní souvislosti. Vzhledem k tomu, že všechny sledované země jsou zapojeny do Boloňského procesu, je v nich v zásadě zvedeno strukturované třístupňové studium; výjimky, vyskytující se s různou četností, ponecháme stranou.

Systémy vnějšího zajišťování kvality předpokládají existenci vnitřních systémů zajišťování kvality na jednotlivých vysokoškolských institucích. Hodnocení, jak tyto vnitřní systémy fungují a jak plní svou úlohu, patří k základním úlohám vnějšího zajišťování kvality.

Dánsko

V rámci Boloňského procesu byla zavedena povinná akreditace všech studijních programů, jako podmínka pro státní financování. V roce 2013 byl přijat zákon o akreditaci vysokých škol, který systém reformoval, a kromě akreditace studijních programů zavedl akreditaci vysokoškolských institucí udělovanou vždy na šest let. Vysoká škola, která tuto akreditaci získá, může sama schvalovat své nové programy nebo upravovat ty stávající.

Do akreditačního procesu jsou nyní zapojeny dvě nezávislé instituce. Hodnocení programů nebo institucí provádí dánská Akreditační instituce (Danmarks Akkrediteringsinstitution, AI Danmark), která využívá standardní metodiku (vlastní hodnoticí zpráva, panel vyškolených odborníků, návštěvy na místě). O udělení akreditace pak rozhoduje Akreditační rada (Akkrediteringsrådet), která má 9 členů (7 jmenuje ministr, 2 studenty deleguje studentská organizace). Rozhodnutí rady může být pozitivní, podmíněné (na kratší dobu, během níž je třeba odstranit uvedené nedostatky) nebo negativní. Vysoké školy, které dosud nezískaly pozitivní rozhodnutí o institucionální akreditaci, musí žádat i nadále o akreditaci studijních programů.

Gruzie

Všechny vysoké školy, které chtějí vydávat státem uznávané diplomy, musí získat **autorizaci**, která se uděluje na základě vnějšího hodnocení kvality vysokoškolského vzdělávání. Hodnocení provádí Národní centrum pro zajišťování kvality vzdělávání (*National Center For Educational Quality Enhancement*, NCEQE), které k tomu vydalo 7 autorizačních standardů. O udělení autorizace rozhoduje Autorizační výbor NCEQE.

Je zavedena též **akreditace studijních programů**. Je povinná pouze pro programy vzdělávající k výkonu regulovaných profesí (lékařství, právo, vzdělávání učitelů, námořní vzdělávání, veterinární lékařství) a pro doktorské programy. Akreditace je však podmínkou pro získání státního finančního příspěvku, takže většina studijních programů je akreditována. Hodnocení studijních programů pro akreditaci provádí NCEQE, která k tomu vydala 5 standardů. O udělení akreditace rozhoduje její Akreditační výbor. V případě poprvé akreditovaného programu se akreditace uděluje na 4 roky, další akreditace je většinou udělena na 7 let, u podmíněného udělení akreditace jenom na dva roky.

Irsko

Zajišťování kvality upravuje především Zákon o kvalifikacích a zajišťování kvality z roku 2012. Tímto zákonem byl též zřízen Irský úřad pro kvalifikace a zajišťování kvality (*Qualification and Quality Assurance Authority of Ireland, QQI*), který je odpovědný i za kvalitu vysokoškolského vzdělávání.

Zajišťování kvality ve vysokoškolském vzdělávání je založeno na **validaci** studijního programu, kterou uděluje QQI na základě hodnocení provedeného podle pravidel, které QQI vydal v souladu s požadavky zmíněného zákona. Pravidla pro validaci programu i pro vnitřní systém zajišťování kvality platí pro všechny poskytovatele obecně.

Přestože irský vysokoškolský systém je v podstatě binární (univerzity, technologické instituty, technologické univerzity), kritéria pro hodnocení nejsou předem nijak rozdělena ve smyslu akademického a profesního vzdělávání. Panel odborníků pro hodnocení za účelem validace programu je složen tak, aby byl schopen zaměření studijního programu vhodně posoudit.

Německo

Koordinaci mezi 16 spolkovými zeměmi v oblasti vysokého školství zajišťuje Stálá konference ministrů školství a kultury spolkových zemí (*Kultusministerkonferenz, KMK*), která iniciovala zřízení Akreditační rady (AR) s celoněmeckou působností. Ministři sdružení v KMK podepsali v roce 2017 dokument „Státní smlouva o organizaci společného akreditačního systému k zajištění kvality studia a výuky na německých vysokých školách“, který slouží jako právní podklad pro **akreditaci studijních programů** a pro **systémovou akreditaci**.

Předmětem programové akreditace jsou bakalářské a magisterské studijní programy na státních nebo státem uznávaných vysokých školách v Německu. Pokud studijní program úspěšně projde akreditačním procesem, získá od AR „pečeť kvality“. Ta se uděluje na dobu osmi let. Při systémové akreditaci se hodnotí kvalita vnitřního systému zajišťování kvality (management kvality) na dané vysoké škole. Pokud škola projde úspěšně tímto hodnocením, získá od AR „pečeť kvality“ jako vysoká škola a zároveň právo akreditovat sama své studijní programy. Systémová akreditace se uděluje rovněž na osm let. Ke konci roku 2020 ji v SRN získalo 80 vysokých škol (z celkového počtu 397). Hodnocení pro oba typy akreditací může provádět některá z 10 akreditačních agentur schválených AR.

Nizozemsko

Na základě zákona o akreditaci z roku 2018 je zde povinná **akreditace studijních programů**. Uděluje ji Nizozemská a vlámská akreditační organizace (*Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders, NVAO*) zřízená na základě smlouvy mezi Nizozemským královstvím a Vlámskou komunitou v Belgii v roce 2005. NVAO periodicky provádí též institucionální **audit**, což je hodnocení vnitřního systému zajišťování kvality dané vysoké školy. Na základě 4 standardů se hodnotí, jak je vnitřní systém propojen s kulturou kvality, zda je zárukou toho, že instituce realizuje svoji individuální vizi kvalitního vzdělávání, a zda instituce pracuje na neustálém rozvoji a zlepšování kvality svých činností. U instituce, která úspěšně projde auditem, probíhá akreditace studijních programů v tzv. limitovaném rámci, tj. podle 4 standardů. V opačném případě probíhá extenzivní hodnocení podle 12 standardů. První akreditace se uděluje na 6 let, opakovaná pak na dobu neurčitou.

Norsko

V oblasti vnějšího zajišťování kvality zde působí Norská agentura pro zajišťování kvality ve vzdělávání (*Norwegian Agency for Quality Assurance in Education, NOKUT*). Všechny studijní programy na norských vysokých školách musí být akreditovány. Vysoké školy mohou získat **institucionální akreditaci**, která jim umožňuje vlastní akreditaci nových studijních programů. Vysoká škola může být akreditována jako

- univerzita – má pak právo sama akreditovat nové studijní programy všech stupňů;
- specializovaná univerzitní instituce nebo akreditovaná univerzitní kolej – má pak právo akreditovat nové studijní programy ve všech oblastech studia, ve kterých má právo udělovat doktorské tituly, a akreditovat bakalářské studijní programy ve všech oblastech studia. V případě nových studijních programů (magisterské a doktorské) musí požádat NOKUT o akreditaci.

Rozhodnutí o institucionální akreditaci schvaluje vláda a podepisuje norská král.

NOKUT vydává nařízení o metodice akreditačních řízení, která obsahují též příslušné standardy.

Polsko

Vnější hodnocení kvality vysokoškolského vzdělávání provádí Polská akreditační komise (*Polska Komisja Akredytacyjna, PKA*), která podle zákona předkládá ministrovi pro vědu a vysoké školství (a podle potřeby i dalším ministrům, kterým je svěřena supervize nad určitými vysokými školami):

- stanoviska k zápisu neveřejných vysokých škol do rejstříku,
- stanoviska ke splnění podmínek pro uskutečňování studijních programů v daném oboru, na dané úrovni a s daným profilem na základě **programového hodnocení**,
- výsledky hodnocení vysokoškolských institucí (**komplexního hodnocení**, dříve institucionálního),
- stanoviska ke zřízení zahraničních vysokých škol nebo jejich poboček.

O právu uskutečňovat studijní programy rozhoduje do značné míry hodnocení vědecké a výzkumné činnosti pracovníků dané vysokoškolské instituce, které provádí jednou za 4 roky Komise pro hodnocení vědy (*Komisja Ewaluacji Nauki, KEN*). Na základě tohoto hodnocení přidělí ministr instituci vědeckou kategorii A⁺, A, B⁺, B nebo C (A⁺ je nejvyšší a C nejnižší). Toto ohodnocení platí do příštího hodnocení. Vysoká škola může být univerzitní jen v případě, že alespoň v jednom vědním oboru získá vědeckou kategorii A⁺, A nebo B⁺. Pak může uskutečňovat studijní programy prvního, druhého nebo dlouhého cyklu, pro doktorské studium musí mít A⁺, A nebo B⁺ nejméně ve dvou z 47 vědeckých oborů. Pokud škola některou z uvedených kategorií v žádném vědním oboru nezíská, stává se neuniverzitní vysokou školou (která už nemůže uskutečňovat doktorské studium).

Termín „akreditace“ se v polském vysokoškolském systému nevyskytuje.

Portugalsko

Vnějším hodnocením kvality vysokoškolského vzdělávání je pověřena Agentura pro hodnocení a akreditaci vysokoškolského vzdělávání (A3ES), která má právní formu nadace. A3ES provádí **institucionální audit**, což je vnější hodnocení instituce, při němž se hodnotí procedury, které instituce používá k řízení a zdokonalování kvality svých činností. Cílem je ověřit, že vnitřní systém zajišťování

kvality instituce je v souladu s jejími stanovenými cíli, že je efektivní a přizpůsobený účelu (fit for purpose).

A3ES dále provádí akreditaci institucí a studijních programů. Akreditace je procedura, kterou agentura formálně ověří a uzná, že studijní program nebo vysokoškolská instituce plní stanovené podmínky a požadavky pro jejich oficiální uznání. Akreditace je povinná, akreditační proces zahrnuje všechny vysoké školy a všechny studijní programy.

Rakousko

V roce 2011 byl přijat zákon o zajišťování kvality ve vysokém školství a byla ustavena společná Rakouská agentura pro zajišťování kvality a akreditaci (AQ Austria). Pro **vnější** zajišťování kvality jsou zákonem stanovena tato opatření:

- **Certifikace** systémů managementu kvality vzdělávacích institucí. Uděluje AQ Austria na sedm let na základě provedeného auditu. Týká se veřejných univerzit a odborných vysokých škol.
- Akreditace vzdělávacích institucí (**institucionální akreditace**). Týká se odborných vysokých škol a soukromých univerzit a znamená státní uznání dané vzdělávací instituce. Uděluje ji AQ Austria po předchozím schválení ministrem. První institucionální akreditace se uděluje na šest let a týká se i připravených studijních programů. Po šesti letech následuje další institucionální akreditace na šest let, která může být podmíněna úkoly, které má škola plnit. Splnění těchto úkolů musí prokázat do dvou let. U odborných vysokých škol se po dvanácti letech další institucionální akreditace už nevyžadují, musí však proběhnout audit pro udělení certifikace. Není-li certifikace udělena, institucionální akreditace ztrácí do dvou let platnost. Další audity pak probíhají vždy po sedmi letech. Soukromé univerzity musí o institucionální akreditaci žádat znovu vždy po dvanácti letech. Pokud škola po udělení institucionální akreditace chce uskutečňovat nový studijní program, musí požádat AQ Austria o programovou akreditaci, která se uděluje v zásadě na neomezenou dobu. V rámci institucionální reakreditace je možno akreditovat i nové studijní programy. Programy v oblasti dalšího vzdělávání nemusí být akreditovány.
- Akreditace studijních programů (**programová akreditace**). Týká se odborných vysokých škol a soukromých univerzit a znamená státní uznání nabízeného studijního programu.

Slovensko

V roce 2018 byl přijat zákon o „o zabezpečování kvality vysokoškolského vzdelávania“.

Zákon stanoví základní povinnosti vnitřního systému zajišťování kvality, především formulaci pravidel pro vytváření, schvalování, uskutečňování a úpravy studijního programu a pravidel pro monitorování a pravidelné hodnocení těchto programů (a 14 dalších pravidel). Další části zákona jsou věnovány nově zřízené Slovenské akreditační agentuře pro vysoké školství (SAAVŠ) a jejím povinnostem, mezi něž patří formulace standardů pro vnitřní systém zajišťování kvality, pro studijní program a pro habilitační a inaugurační řízení.

Vnitřní systém zajišťování kvality podléhá vnějšímu hodnocení a každá vysoká škola je povinna požádat SAAVŠ o toto hodnocení nejméně jednou za 10 let (poprvé musí vysoká škola o hodnocení požádat nejdříve za 6 a nejpozději za 10 let od svého zřízení nebo od udělení státního souhlasu).

Při hodnocení se vyhodnocuje také soulad studijních programů se standardy pro studijní program a plnění požadavků standardů pro habilitační a inaugurační řízení. Na základě hodnocení SAAVŠ rozhodne, zda je vnitřní systém a jeho činnost v souladu se standardy a v rozhodnutí uvede studijní oblasti a stupně, ve kterých je vysoká škola oprávněna vytvářet, uskutečňovat a upravovat studijní programy. Popsané rozhodnutí má podstatné rysy institucionální akreditace v jiných zemích.

Přechodná ustanovení zákona se týkají akreditace studijních programů, která se podle dosud platného zákona o vysokých školách řídila podobnými pravidly jako v ČR.

VELKÁ BRITÁNIE

Vysokoškolský systém ve Velké Británii je tradičně velmi pestrý, jak co do struktury institucí, tak do nabízených studijních programů a poskytovaných titulů a kvalifikací. V posledních letech se vlády snažily o prosazení několika reforem, které měly systém učinit přehlednějším a zajistit mu i potřebné finanční zdroje.

Vysokoškolské instituce ve Velké Británii jsou soukromé instituce, jejich autonomie je omezena pouze právem udělovat příslušné tituly. Mohou si samy vytvářet studijní programy, systém akreditací není zaveden. Existují však agentury, které hodnotí kvalitu těchto institucí, což má sloužit hlavně zájemcům o studium jako vodítko.

Vzhledem k poměrně velkým odlišnostem systému zajišťování kvality od systémů zavedených v ostatních evropských zemích, nejsou britské zkušenosti dobře přenositelné a nebudeme se jim v dalších částech této studie věnovat.

SPOLEČNÉ RYSY

Systémy vnějšího zajišťování kvality ve sledovaných zemích mají řadu společných rysů, které jsme jednotlivě nepřipomínali.

Postupy, které jednotlivé agentury při hodnocení používají, jsou v zásadě stejné. Hodnocení probíhá metodou „peer-review“. Agentura jmenuje hodnotící komisi vybranou ze seznamu odborníků předem vyškolených pro tuto činnost. Komise prostuduje materiály předložené žadatelem o akreditaci nebo vyžádanými agenturou pro určený typ hodnocení. Pak komise vykoná jednu nebo i více návštěv v hodnocené instituci, při nich diskutuje s pracovníky a funkcionáři instituce a ověřuje či upřesňuje informace z předložených materiálů. Poté hodnotící komise vypracuje hodnotící zprávu a návrh rozhodnutí a obojí předá radě (boardu) agentury. Pokud návrh rozhodnutí není zcela pozitivní, obsahuje zpravidla podmínky, které instituce musí do určité doby splnit. Tento návrh bývá hodnocené instituci před schválením zpravidla předložen hodnocené instituci k vyjádření. Pravidla agentury zpravidla obsahují postup a příslušný orgán, k němuž se může hodnocená instituce odvolat.

Standardy pro hodnocení studijních programů zpravidla obsahují požadavek, aby očekávané výsledky učení byl v souladu s deskriptory příslušných úrovní národních kvalifikačních rámců nebo zastřešujícího rámce kvalifikací pro EHEA.

Hodnocení prováděná akreditačními agenturami jsou **vždy prováděna za úplatu**, někdy i dosti vysokou.

Uvedené shodné rysy vnějšího zajišťování kvality vyplývají nejen z intenzivní výměny zkušeností v rámci Boloňského procesu, ale i konkrétně z toho, všechny uvedené agentury jsou členy ENQA a jsou zapsány v registru EQAR.

Nyní přistoupíme ke srovnání nástrojů vnějšího zajišťování kvality užívaných v jednotlivých zemích a zemích, a to jak z hlediska obsahového, terminologického a právního.

Začneme s hodnocením **studijních programů**. To se obvykle nazývá akreditace studijního programu nebo programová akreditace (záleží též na překladu). S výjimkou Německa znamená oprávnění uskutečňovat daný studijní program. V některých zemích je povinná pro všechny studijní programy (Nizozemsko, Norsko, Portugalsko, Slovensko), v Gruzii je povinná jen pro některé typy studijních programů (pro regulované profese), v Rakousku jen pro některé vysoké školy (odborné a soukromé). V Polsku oprávnění uskutečňovat studijní programy určitého stupně vyplývá z hodnocení vědecké činnosti, v Německu akreditace neznamena oprávnění k uskutečňování, ale „pečeť kvality“ daného studijního programu.

Pokud jde o hodnocení kvality **celých institucí**, je situace pestřejší jak terminologicky, tak právně. Společným rysem je hodnocení vnitřního systému zajišťování kvality, ale nemusí se omezovat jen na něj, často se hodnotí i vědecká a výzkumná činnost, mezinárodní a regionální spolupráce, péče o studenty a zaměstnance atd. S termínem institucionální akreditace jsme se setkali jen v Norsku a Rakousku, jinde se užívá termín autorizace, v Německu systémová akreditace, v Nizozemsku institucionální audit, v Polsku komplexní hodnocení. Důležitější než terminologická pestrost jsou právní souvislosti. V Gruzii znamená autorizace oprávnění udělovat státem uznávané tituly, podobně v Rakousku působit jako státem uznávaná vysoká škola (odborná nebo soukromá). V Norsku, Polsku a na Slovensku se (pod různými názvy) jedná o oprávnění vysoké školy, že může sama akreditovat vlastní studijní programy. A v Německu se opět jedná o „pečeť kvality“ spojenou s právem tuto pečeť udělovat i vlastním studijním programům.

2. kapitola. Standardy pro hodnocení kvality studijních programů ve sledovaných zemích

V této kapitole uvedeme informace o standardech používaných ve sledovaných zemích pro hodnocení kvality studijních programů. Tyto informace byly čerpány z právních předpisů nebo z metodik a dalších materiálů agentur pro zajišťování kvality, které jsou citovány v jednotlivých případových studiích.

Pro přehlednost jsou tyto informace uvedeny nejprve stručně ve formě tabulky, poté komentovány v doprovodném textu. Informace o standardech byly v tabulce i v následujícím textu rozděleny do 6 tematických skupin.

Byly vybrány i příklady dobré/využitelné/zajímavé /inspirativní praxe.

Nakonec jsou připojena informace o metodických materiálech používaných (a nabízených) agenturami ve sledovaných zemích.

	Standardy/indikátory/kritéria/požadavky ¹
1. Základní/obecné požadavky	
Dánsko	a) Výsledky vzdělávání a získané kvalifikace musejí být v souladu s Dánským kvalifikačním rámcem
Gruzie ²	a) Mise vysoké školy definuje její charakteristiku založenou na jejím typu a uvádí hlavní zaměření její práce (profil). b) Program je v souladu s příslušnou úrovní Národního kvalifikačního rámce a definuje mechanismus hodnocení výstupů z učení c) Vysoká škola rozvíjí svoji práci v souladu se svým typem a specifikou oborů vzdělávání. d) Je zpracovaná analýza pracovního trhu a požadavků zaměstnavatelů, která musí, kromě jiného, zajistit rozvoj na trh orientovaných studijních programů. e) Poslání koleje a vzdělávací univerzity musí obsahovat spolupráci s ekonomickými subjekty a výzkumné projekty jsou plánovány a řešeny v této spolupráci.
Irsko	a) Nové zásady a kritéria QQI (Qualification and Quality Assurance Authority of Ireland) zavádějí na všech úrovních konzistentní přístup k validaci v souladu s Národním kvalifikačním rámcem. b) Požadavky na technologické univerzity: <ul style="list-style-type: none"> • Zahrnout do strategického rozvojového plánu cíl rozvíjet a podporovat silné sociální, kulturní a další tvůrčí vztahy mezi univerzitou a komunitou v regionu, ve kterém se kampus univerzity nachází. • Žadatel o transformaci technologického institutu na technologickou univerzitu musí prokázat, že uskutečňované inovace a výzkum mají pozitivní sociální a ekonomické dopady na region, v němž se kampus nachází.
Německo	a) Studijní program musí mít jasně formulované kvalifikační cíle a očekávané výsledky učení. Obecné kvalifikační cíle jsou: vědecká nebo umělecká způsobilost odpovídající požadované konečné kvalifikační úrovni, způsobilost pro kvalifikované zaměstnání a pro osobní rozvoj.
Nizozemsko	a) Vysoká škola má svoji vizi a politiku, kterou vhodně transformuje do konkrétních procesů a aktivit; učitelé a studenti jsou jejich spoluvlastníky a podílejí se na jejich realizaci. b) Zásadním požadavkem pro akreditaci studijního programu je plánování výstupů ze vzdělání, které musí odpovídat Národnímu kvalifikačnímu rámci, a dosažení plánovaných výstupů.
Norsko	a) Akreditované studijní programy jsou v souladu s Národním kvalifikačním rámcem, výstupy ze vzdělávání musí tomuto

¹ Uvedené termíny jsou v různých zemích různě využívány, pro nás je srozumitelný termín „standard“, ale také „požadavek“, které se užívají v nařízení vlády.

² Využity jsou indikátory a kritéria pro autorizaci vysoké školy

	rámci odpovídat.
Polsko	a) Koncepce a cíle vzdělávání jsou v souladu se strategií vysoké školy, zohledňují pokrok v oblastech odborné/ekonomické činnosti relevantních pro obor a jsou orientovány na potřeby socioekonomického prostředí, zejména profesního trhu práce.
Portugalsko	a) Instituce má prostředky k zajištění toho, aby metodiky učení a výuky byly v souladu s výsledky učení (znalostmi, dovednostmi a kompetencemi), kterých mají studenti dosáhnout, a upřednostňuje jejich aktivní roli při vytváření procesu učení. b) Vědecká, technologická a umělecká činnost je odpovídajícím způsobem posouzena, uznána a přizpůsobena poslání a misi instituce. c) Ekonomická optimalizace aktivit souvisejících s výzkumem a technologickým rozvojem odpovídá misi instituce. d) Příspěvek k regionálnímu a národnímu rozvoji odpovídá misi instituce.
Rakousko	a) Studijní program se orientuje podle profilu a strategických cílů školy. b) Vysoká škola uskutečňuje aplikovaný výzkum a vývoj a orientuje jej podle svého profilu a cílů.
Slovensko	a) Politiky zaručují, že obsah a úroveň kvalifikace naplňuje očekávání zaměstnavatelů a jiných zájmových stran v souladu se specifiky různých sektorů b) Ve studijním programu je jasně vymezený profil absolventa a specifikovaná úroveň kvalifikace a odpovídá příslušné úrovni podle kvalifikačního rámce. c) Získaná kvalifikace naplňuje očekávání příslušného odborného sektoru. Ve studijním programu jsou označena povolání, pro která je získaná kvalifikace v tomto programu potřebná. d) Profesně orientovaný studijní program je sestavený tak, aby umožnil dosáhnout výstupy ze vzdělávání, které očekávají zaměstnavatelé, s důrazem na rozvoj praktických profesních zručností v příslušném odvětví hospodářství nebo společenské praxe.
Velká Británie	<i>Velká Británie je od ostatních zemí v zajišťování kvality rozdílná a nalezení potenciálních požadavků/standardů, které by mohly být obecněji použitelné, prakticky není možné. Proto se v další části tabulky již s ní nepracuje.</i>
2. Obsah studijního programu, příprava, vytváření, účast profesních odborníků, výsledky vzdělávání, vzdělávací prostředí, hodnocení	
Dánsko	a) Struktura programu, cíle vzdělávání a kritéria pro přijetí jsou propojeny a jsou ve vztahu k dosažení výsledků učení. b) Součástí programu absolvované mimo instituci, včetně pracovní stáže, klinických kurzů a částí programu absolvovaných v zahraničí, jsou zahrnuty jako nedílné součásti programu tak, aby se výuka studentů v instituci a součástí absolvované mimo instituci vzájemně doplňovaly.
Gruzie	a) Je zpracován průzkum spokojenosti absolventů a zaměstnavatelů se studijním programem a analýza tohoto průzkumu. b) Při plánování, vytváření, uskutečňování a úpravách programu vysoká škola zohledňuje požadavky pracovního trhu, zpětnou vazbu od absolventů a zaměstnavatelů a využívá konzultace s profesními asociacemi.

	<p>c) Program ilustruje příspěvek k rozvoji oboru a společnosti, přihlíží k požadavkům a zvláštnostem místního pracovního trhu.</p> <p>d) Program zahrnuje výuku, vědecko-výzkumnou činnost a další pracovní zátěž podle funkcí a povinností pracovníků, včetně pozvaných zaměstnanců.</p> <p>e) Všechny zájmové skupiny včetně zaměstnavatelů se podílejí na vytváření studijního programu.</p> <p>f) Existuje metodika určující počty akademických, vědeckých a pozvaných pracovníků ve vztahu ke studijnímu programu.</p>
Irsko	<p>Poznámka: termín poskytovatel se v Irsku používá ve smyslu poskytovatel studijního programu, tj. vysoká škola, případně jiný poskytovatel, jeho program je validován.</p> <p>a) Při vývoji programu a zamýšlených výsledků učení byly zjišťovány a zohledňovány názory zúčastněných stran, mezi nimi zaměstnavatelů, profesních organizací, zástupců společnosti a komunity.</p> <p>b) V případě udělování odborných a profesních titulů jsou do přípravy příslušných programů systematicky zahrnováni zaměstnavatelé a praktici.</p> <p>c) Zásady a postupy navrhování a schvalování programu musí kromě jiného zajistit, že jsou vytvářeny a schvalovány společně se studenty a dalšími zájmovými skupinami.</p> <p>d) Zásady pro navrhování programu využívají výhodu externí analýzy, která zajistí, že jsou naplněny odborné potřeby, pokud to je vhodné.</p> <p>e) Zásady pro navrhování programu zahrnují dobře strukturované příležitosti k praktické výuce (kde to je relevantní), tj. různé stáže, jejichž cílem je nabídnout zkušenosti v oblasti související s programem, a obecně doba strávená studentem mimo prostory poskytovatele.</p> <p>f) Praktické vzdělávání mimo kampus, které je integrováno do profesního výcviku v programech, se podílí na definování vzdělávacího prostředí.</p> <p>g) Prostředí poskytovatele je zaměřeno na zlepšování a využívá proto dostupné zdroje kromě jiného k podpoře a k posílení vazeb mezi vzděláváním, výzkumem a vývojem odborného vzdělávání.</p> <p>h) Poskytovatel musí zajistit, aby vzdělávací prostředí každého programu bylo vhodné a (kromě jiného) podporovalo</p> <ul style="list-style-type: none"> • různé kontexty pro vzdělávací příležitosti, například spolupráci studentů na projektech ve vhodně vybavené laboratoři nebo školicím zařízení pod dohledem, s nezbytnou technickou podporou a přístupem k požadovaným zdrojům, • praktické vzdělávání mimo kampus, které je integrováno do profesního výcviku v programech a podílí se tak na definování vzdělávacího prostředí. <p>Požadavky na technologické univerzity:</p> <p>i) Poskytovat programy, které v rámci odborné přípravy respektují potřeby podniků, povolání, komunity, místních zájmů a dalších zúčastněných stran v regionu, ve kterém jsou umístěny jejich kampusy.</p>

	<p>j) Spolupracovat s podniky, profesemi, komunitou, místními zájmy a dalšími stranami v regionu, kde jsou kampusy TU umístěny, při navrhování a uskutečňování programů vzdělávání a odborné přípravy.</p>
Německo	<p>a) Musí být jasně formulovány kvalifikační cíle a očekávané výsledky učení.</p> <p>b) Konkrétnější cíle mají odpovídat Německému vysokoškolskému kvalifikačnímu rámci (z roku 2017), který se opírá o kvalifikační rámec EHEA.</p> <p>c) Studijní program je tematicky a chronologicky strukturován do modulů (neměly by překračovat 2 semestry). Moduly mohou sestávat z různých jednotek (přednášky, cvičení, praktika, e-learning, výzkumná činnost aj.), jsou ohodnoceny kredity. Tomu má odpovídat i organizace zkoušek, které by se měly vztahovat k modulům studijního programu (a tedy nikoli k jednotlivým předmětům) a měly by být zaměřeny na kompetence.</p> <p>d) Studijní program má být organizován tak, aby se jeho jednotlivé části nepřekrývaly a aby jej bylo možno absolvovat při přijatelné studijní zátěži ve standardní době.</p>
Nizozemsko	<p>a) Výsledky vzdělávání splňují definici Národního kvalifikačního rámce a zároveň prokazují orientaci studijního programu (akademickou nebo profesní).</p> <p>b) Výsledky učení musí prokázat akademickou nebo profesní orientaci studijního programu.</p> <p>c) Výsledky vzdělávání jsou v souladu s regionálními, národními a mezinárodními požadavky.</p> <p>d) Obsah studia a vzdělávací prostředí umožňují dosáhnout zamýšlených výsledků učení.</p> <p>e) Zamýšlené/plánované výsledky učení jsou v souladu s úrovní a orientací programu a jsou přizpůsobeny (profesnímu nebo akademickému) očekávání oboru, disciplíně a mezinárodním požadavkům.</p> <p>f) Do vnitřního hodnocení programu jsou aktivně zahrnuti absolventi a relevantní profesní odborníci.</p> <p>g) Vzdělávací prostředí podporuje studenty v aktivní roli při navrhování vzdělávacího procesu, který odpovídá vzdělávací filosofii instituce (tj. například filosofii zaměřenou na profesní vzdělávání).</p> <p>h) Získané odborné kompetence odpovídají orientaci a stupni studijního programu.</p> <p>i) Studijní plán umožňuje studentům osvojit si vhodný (profesní nebo akademický) výzkum a odborné dovednosti.</p>
Norsko	<p>a) Studijní program, který vyžaduje profesní výcvik, musí mít:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vhodné propojení na výzkum, <i>akademický vývoj</i> nebo na umělecký výzkum, - formální dohodu o dohledu na výcvik s jeho poskytovatelem, <p>b) Pro kvalitu studijního programu je důležité, aby existovala stálá komunikace mezi kompetentními osobami v profesní oblasti a klíčovými osobami, které mají vedoucí postavení na příslušné vysoké škole.</p> <p>c) Hodnocení kvality studijních programů (prostřednictvím vnitřního systému zajišťování kvality) musí být periodické a je požadováno, aby do něj byli zahrnuti představitelé zaměstnavatelů a společnosti a externí odborníci v dané oblasti.</p> <p>d) Akademické prostředí (míní se tím zejména zajištění akademickými a dalšími pracovníky) musí být v souladu s počtem studentů a s charakteristikou programu, musí mít relevantní kompetence a vhodné vedení s definovanými</p>

	<p>odpovědnostmi v zajišťování kvality.</p> <p>e) Zajímavý a velmi důležitý je požadavek pro vysokou školu akreditovanou jako univerzita, aby alespoň dva z uskutečňovaných doktorských studijních programů byly důležité pro vytváření hodnoty regionálních podniků</p>
Polsko	<p>a) Tvorba studijního programu, jeho uskutečňování a zdokonalování probíhá ve spolupráci se společenským a ekonomickým prostředím, včetně zaměstnavatelů.</p> <p>b) Výsledky učení jsou popsány přesně, konkrétně, reálně a umožňují vytvořit systém ověření znalostí, dovedností a sociálních kompetencí dosažených studenty a ověření zda odpovídají příslušné úrovni Polského kvalifikačního rámce a praktického profilu.</p>
Portugalsko	<p>a) Existence pedagogických publikací nebo jiných publikací souvisejících se studijním programem je považována za pozitivní faktor.</p>
Rakousko	<p>a) Studijní program splňuje vědecké, profesní a didaktické požadavky příslušného oboru.</p> <p>b) Zahrnuje definované základní tematické okruhy, které představují základní předměty studijního programu a ústřední kompetence, které je třeba ve studijním programu získat.</p> <p>c) Obsah a struktura studijního programu zajistí dosažení zamýšlených výsledků učení.</p> <p>d) Studijní program zajišťuje spojení aplikovaného výzkumu a vývoje s výukou</p> <p>e) Podporuje aktivní účast studentů ve vzdělávacím procesu.</p>
Slovensko	<p>a) Do přípravy a schvalování studijního programu jsou zapojeni studenti, zaměstnavatelé a další zájmové strany.</p> <p>b) Obsah studijního programu obecně umožňuje získat vědomosti, zručnosti, kompetence i přenositelné způsobilosti, které mohou být využitelné v budoucím kariérním uplatnění i v životě.</p> <p>c) Do schvalování studijního programu jsou zapojeni studenti, zaměstnavatelé a další zájmové strany.</p> <p>d) Profesně zaměřený studijní program podporuje profesní etiku.</p> <p>e) Součástí monitorování a hodnocení studijního programu je získávání relevantní zpětné vazby od zájmových stran daného programu, které se účastní i přípravy metodiky na toto hodnocení.</p> <p>f) Studijní programy poskytují studentům přenositelné způsobilosti, které ovlivňují jejich osobní rozvoj, mohou být použitelné v jejich kariérním uplatnění a životě jako aktivních občanů v demokratické společnosti</p>
3. Personální zajištění	
Dánsko	<p>a) Studijní program je zajišťován učiteli, kteří jsou v aktivním kontaktu s relevantním výzkumným nebo vývojovým prostředím.</p> <p>b) Vyučující ve studijním programu jsou pedagogicky kompetentní.</p>
Gruzie	<p>a) Vysoká škola musí zajistit, že její pracovníci jsou vysoce kvalifikovaní, kromě jiného též v tvůrčí činnosti. Mezi různými zaměstnanci vysoké školy jsou uváděni rovněž pozvaní pracovníci (invited persons), mezi které pravděpodobně patří i odborníci z praxe.</p>

	<p>b) Kvalifikace pracovníků se prokazuje mimo jiné také tvůrčí činností a účastí na praktických projektech.</p> <p>c) Profesionální rozvoj, který vysoká škola zajišťuje/podporuje, se týká všech pracovníků, včetně pozvaných.</p>
Irsko	<p>a) Pokud to je vhodné, jsou mezi zaměstnanci odborníci s profesní kvalifikací a licencemi pro praxi, kvalifikovaní a schopní poskytovat specifický program, který je v kontextu jejich ostatních pracovních činností, a osoby ze zaměstnaneckého prostředí.</p> <p>b) Poskytovatel musí jmenovat vhodně kvalifikovaný personál do role učitele / instruktora / trenéra praktického výcviku / tutora a do všech ostatních rolí odpovědných za související činnosti.</p>
Německo	<p>a) Požadavky na personální zabezpečení studijního programu jsou formulovány jen obecně a stručně: na jeho uskutečňování se má podílet dostatečný počet učitelů s odpovídající specializací a metodicko didaktickou kvalifikací.</p> <p>b) Kombinace výzkumu a výuky má být zabezpečena akademickými pracovníky na plný úvazek, a to jak v bakalářských, tak magisterských programech.</p>
Nizozemsko	<p>a) Učitelé jsou vhodně kvalifikováni z hlediska obsahu studia a odborných znalostí.</p> <p>b) Tým učitelů je kvalifikován pro realizaci učebních plánů z hlediska obsahu a odborných znalostí.</p> <p>c) Kvalita učitelů umožňuje dosáhnout zamýšlených výsledků učení.</p>
Norsko	<p>a) Příslušní pracovníci, kteří zajišťují profesní výcvik, musí prokázat vhodné a aktuální znalosti v daném oboru.</p> <p>b) Vysoká škola musí zajistit, aby vedoucí odborného výcviku měl požadované profesní kompetence a zkušenosti.</p> <p>c) Vedoucí odborného výcviku“ jsou osoby, které během odborného vzdělávání studentům usnadňují práci a dohlížejí na ně).</p> <p>Poznámka: Velmi podrobné Nařízení NOKUT v části týkající se akademického prostředí specifikuje kvantitativní požadavky na učitele (associate profesor, docent, profesor) bez rozlišení na studijní programy akademicky nebo profesně zaměřené.</p>
Polsko	<p>a) Způsobilost a zkušenosti, kvalifikace a počet akademických pracovníků a dalších osob, které vedou výuku, zajišťují řádné vedení výuky a dosažení studijních výsledků studentů. (Další konkrétní požadavky ve standardech nejsou.)</p> <p>b) Personální politika zajišťuje výběr akademických pracovníků a dalších osob, které vedou výuku, na základě transparentních pravidel a umožňuje řádnou realizaci výuky, zohledňuje systematické hodnocení pedagogického sboru prováděné za účasti studentů, jehož výsledky jsou využívány ke zlepšování pedagogů, a také vytváří podmínky, které je stimuluje k neustálému rozvoji.</p>
Portugalsko	<p>a) Učitelé vysoké školy hrají aktivní roli ve vědeckém výzkumu, umělecké produkci, aplikovaném výzkumu a ve vysoké úrovni profesního rozvoje v souladu s univerzitní nebo polytechnickou povahou vysoké školy.</p> <p>b) Zhodnocení, jak jsou dodrženy požadavky na složení učitelského sboru s ohledem na charakter univerzity nebo polytechniky</p>

	<p>c) Zhodnocení aktivit (učitelů) v základním a aplikovaném výzkumu podle povahy instituce (univerzitní, polytechnická).</p> <p>d) Posouzení úrovně účasti instituce v mezinárodních sítích relevantních pro studijní program.</p> <p>e) Kvalifikace učitelů je podrobně pojednána v samostatné publikaci (Kritéria pro akreditaci studijních programů – kvalifikace učitelského sboru), kde jsou stanoveny požadavky na učitele univerzit i polytechnik, a to pro každý stupeň studijního programu</p> <p>f) Specifická záležitost v oblasti profesního vzdělávání je zvláštní titul „odborník“, který z pohledu zajištění kvality učitelů odpovídá v profesně zaměřeném studiu absolventovi doktorského studia.</p>
Rakousko	<p>a) Na odborné vysoké škole jsou vytvořeny „rozvojové týmy“ pro studijní programy. V týmu jsou nejméně 4 osoby, které jsou odborně vědecky nebo profesně kvalifikovány s ohledem na profil studijního programu. Přitom musí být 2 osoby habilitovány, 2 osoby musí mít prokazatelně profesní zkušenosti v některé relevantní profesní oblasti a 2 vědecky a 2 profesně kvalifikované osoby musí ve studijním programu vyučovat na plný nebo částečný úvazek.</p> <p>b) Škola má vytvořen „poziční plán“, který má zajistit personální zabezpečení výuky v budoucích letech a profesní rozvoj vyučujících.</p>
Slovensko	<p>a) Vysoká škola zaručuje pro studijní program učitele, kteří mají potřebnou kvalifikaci, včetně tvůrčích činností a praktických zkušeností.</p> <p>b) Učitelé zabezpečující praxi a odborníci z praxe nemusejí mít v odůvodněných případech vyšší kvalifikaci, než je kvalifikace dosahovaná ukončením daného programu (obecně to platí).</p> <p>c) V případě profesně zaměřeného vzdělávání zajišťují profilové předměty též odborníci z příslušného odvětví hospodářství nebo společenské praxe, na škole působí na plný nebo kratší pracovní úvazek.</p> <p>d) Osoby vedoucí závěrečné práce vykonávají aktivní tvůrčí činnost nebo praktickou činnost na úrovni odpovídající stupni studijního programu.</p>
4. Studenti	
Dánsko	<p>a) Studenti se účastní všech hodnocení v rámci vnitřního zajišťování kvality.</p> <p>b) Dva studenti jsou členy Akreditační rady</p>
Gruzie	<p>a) Je zpracován průzkum spokojenosti studentů, akademických, vědeckých a pozvaných pracovníků.</p> <p>b) Vysoká škola musí kromě jiného zajistit kariérní podpůrný mechanismus pro studenty s odbornou orientací.</p> <p>c) Studenti mají vhodnou konzultační a další podporu v oblasti zaměstnání a profesního rozvoje.</p>
Irsko	<p>a) Studenti mohou být v kontaktu a být podporováni profesními odborníky</p>
Německo	<p>a) Studijní program je soustavně monitorován za účasti studentů a absolventů, soustavně se sleduje úspěšnost studentů. Získané poznatky slouží k dalšímu rozvoji studijního programu.</p> <p>b) Vysoká škola má koncepci genderové rovnosti a podpory zajištění rovných příležitostí pro studenty se zvláštními potřebami.</p>

Nizozemsko	<p>a) Studijní plán umožňuje studentům osvojit si vhodný (profesní nebo akademický) výzkum a odborné dovednosti.</p> <p>b) Vzdělávací prostředí podporuje studenty v aktivní roli při navrhování vzdělávacího procesu, který odpovídá filosofii instituce.</p> <p>c) Získané odborné kompetence odpovídají orientaci a stupni studijního programu</p>
Norsko	V rámci vnitřního zajišťování kvality musí být podporována kvalita kultury mezi akademickými pracovníky a studenty (Nařízení NOKUT).
Polsko	<p>a) Metody výuky jsou zaměřeny na studenta, motivují studenty k aktivní účasti na vyučovacím procesu a umožňují studentům dosáhnout výsledků učení, včetně přípravy na profesní činnost.</p> <p>b) Podpora studentů v procesu učení je komplexní, má různé formy, adekvátní výsledkům učení. Zohledňuje různorodé potřeby studentů, podporuje sociální a profesní rozvoj studentů, motivuje studenty k dosahování velmi dobrých výsledků učení; zajišťuje i kompetentní pomoc administrativních pracovníků při řešení problémů studentů.</p> <p>c) Studenti mají být zapojeni do všech aktivit spojených s hodnocením různých aspektů vzdělávací činnosti a do aktivit vedoucích ke zlepšování této činnosti.</p>
Portugalsko	Studenti nebo jejich reprezentace je povinnou skupinou pro diskusi v rámci návštěvy externích hodnotitelů na vysoké škole
Rakousko	<p>a) Škola zajišťuje přiměřenou nabídku odborného, studijního a psychosociálního poradenství a podpory pro studenty.</p> <p>b) Škola má stanovena pravidla pro vyřizování stížností studentů.</p>
Slovensko	Studenti si musí na praxi osvojit pracovní postupy typické pro úroveň kvalifikace a obor, podíl na odborných procesech, na projektech a na odborných úlohách, při kterých získávají potřebné vědomosti, zručnosti a kompetence pro příslušné profese.
5. Praktická výuka, zajištění praxe (smlouva), výcvik, rozsah praxe, spolupráce s externími partnery	
Dánsko	a) V krátkých programech je praxe nejméně 3 měsíce, je obecně požadována u profesních bakalářských programů.
Gruzie	<p>a) Smlouva se zaměstnavateli (poskytujícími studentům praktickou výuku) zohledňuje počet studentů, cíle a trvání praxe.</p> <p>b) V oblasti financování je explicitně uvedeno, že vybavení vzdělávacího prostoru obsahuje rovněž inventář potřebný pro praktickou část vzdělávání.</p> <p>c) Finanční prostředky pro akademické/vědecké a pozvané pracovníky zajišťuje udržitelnost programu.</p> <p>d) Technická zařízení jsou přiměřená počtu studentů.</p>
Irsko	<p>a) Vzájemné vztahy mezi poskytovatelem a odborníky, kteří se podílejí v rámci programu na praktické přípravě, musí být zajištěny nějakým druhem smlouvy, která se zveřejňuje.</p> <p>b) Části programu, jako je praxe a pracovní fáze studia, jsou poskytovány se stejnou pečlivostí a pozorností jako ostatní části programu, i když jsou uskutečňovány v odlišném prostředí.</p> <p>c) Pro stáže v podnicích je zajištěno vhodné umístění a vhodné učební prostředí na pracovištích.</p>

	d) O studenty je dobře postaráno a na pracovištích nebo na místech pro praktický výcvik je zajištěno, že jsou v bezpečí.
Německo	a) Spolupráce s firmami a dalšími organizacemi musí být smluvně zajištěna. Rozsah praktické výuky není ve standardech specifikován.
Nizozemsko	a) Studijní plán umožňuje studentům osvojit si vhodný (profesní nebo akademický) výzkum a odborné dovednosti. b) Vzdělávací prostředí podporuje studenty v aktivní roli při navrhování vzdělávacího procesu, který odpovídá filosofii instituce. c) Získané odborné kompetence odpovídají orientaci a stupni studijního programu
Norsko	a) Studijní program, který vyžaduje profesní výcvik, musí mít formální dohodu o dohledu na výcvik s jeho poskytovatelem. b) Dohoda s poskytovatelem odborného vzdělání znamená, že v ní musí být popsána práva a povinnosti obou stran. c) V případě studijních programů, které odbornou přípravu zahrnují, se od obou stran (vysoká škola a poskytovatel odborného vzdělání) očekává, že <ul style="list-style-type: none"> - bude zajištěn systematický kontakt s profesní oblastí a - profesní zkušenosti jsou aktuální a v souladu s vývojem v dané oblasti
Polsko	a) Program odborné praxe, organizace a dohled nad jejím prováděním, výběr míst, kde se bude konat, a prostředí, ve kterém se bude konat, včetně infrastruktury, jakož i kompetence vedoucích pracovníků zajišťují řádné provádění praxe a dosažení výsledků učení, zejména těch, které se týkají odborné přípravy.
Portugalsko	Požaduje se a zdůrazňuje spolupráce vysoké školy se sociální a podnikatelskou komunitou a službami pro komunitu a obecně se podporují vztahy s okolním prostředím.
Rakousko	a) Bakalářský studijní program zahrnuje odbornou praxi, která představuje důležitou součást studia.
Slovensko	a) Vysoká škola má smluvní partnerství se zařízeními, která jsou potřebná na dosažení výstupů vzdělávání týkajících se praktické přípravy na výkon povolání. b) Součástí profesně orientovaných bakalářských studijních programů je povinná odborná praxe studentů v organizaci spolupracující na základě smlouvy, v celkovém rozsahu nejméně jeden semestr. c) Odborná praxe se uskutečňuje jako souvislá nebo rozdělená na kratší časová období, je navázána na potřeby studijního programu a na podmínky spolupracující instituce, kde se uskutečňuje. d) Profesně zaměřený studijní program je zajištěn v oblasti praxe a praktické výuky prostřednictvím smluv s příslušnými organizacemi, které mají dostatečné prostorové, materiální, technologické a personální podmínky, které studentům umožňují dosahovat plánované výstupy ze vzdělávání.
6. Různé jen u relevantních zemí	
Irsko	a) Adekvátnost a účinnost všech akademických a dalších podpůrných služeb souvisejících s programem vzdělávání a odborné přípravy jsou pravidelně hodnoceny a zahrnují rovněž služby zaměřené na komunikaci o poslání a činnosti

	<p>poskytovatele se studenty, potenciálními studenty, dalšími poskytovateli, zaměstnavateli, odbornými/profesionálními a školicími institucemi a širokou veřejností.</p> <p>b) Zajištění, že inovační činnost a výzkum respektuje potřeby podniků, profesí, komunit, místních zájmů v regionu, kde jsou kampusy technologické univerzity umístěny</p>
Německo	a) Jsou specifikovány požadavky na učitelské studijní programy.
Polsko	Existují specifické vzdělávací standardy pro přípravu učitelů (stanovené ministerskou vyhláškou).
Portugalsko	<p>a) Existuje mechanismus pro sociální aktivitu.</p> <p>b) Instituce se zabývá službami pro komunitu.</p> <p>c) Existují činnosti technologického a uměleckého rozvoje, poskytování služeb komunitě nebo další vzdělávání, které je uznávanou hodnotou.</p> <p>d) Existují činnosti významně přispívající k národnímu, regionálnímu a místnímu rozvoji a k podpoře akcí pro interakci s komunitou (kulturní, sportovní a umělecké akce).</p> <p>e) Jsou podporovány vztahy s okolním prostředím, zejména s podnikatelskou komunitou a veřejným sektorem.</p> <p>f) Zhodnocení aktivit v základním a aplikovaném výzkumu podle povahy instituce (univerzitní, polytechnická).</p>
Rakousko	Učitelské programy jsou v kompetenci ministerstva.
Slovensko	<p>a) Mezi žádanými informacemi je míra spokojenosti zaměstnavatelů a dalších zájmových stran s kvalitou absolventů.</p> <p>b) Do získávání a analýzy informací jsou zapojeni také zaměstnavatelé a další zainteresované strany studijního programu.</p>

SROVNÁNÍ ZAHRANIČNÍCH STANDARDŮ

Ve většině sledovaných zemí nejsou požadavky/standards/kritéria/indikátory (dále jen požadavky) týkající se profesně zaměřeného studia specifikovány odděleně od ostatních požadavků, které musí vysoké školy pro účely externího hodnocení kvality a souvisejících různých typů rozhodování naplňovat (akreditace studijního programu, instituce nebo vnitřního systému zajišťování kvality, validace studijního programu, autorizace instituce apod.). Je to běžné i v zemích, které uvádějí, že jejich vysokoškolský systém je binární (například univerzity a polytechniky v Portugalsku) a stanovené požadavky se používají v souladu s misí, strategií nebo jinými zásadními dokumenty vysoké školy, v souladu s doporučením zákona, případně jiného národního dokumentu nebo s požadavkem národní agentury odpovědné za zajišťování kvality.

---

1. ZÁKLADNÍ/OBECNÉ POŽADAVKY

Ve všech zemích jsou formulovány některé základní obecné požadavky, mezi nimiž lze téměř ve všech případech najít požadavek na soulad hodnotících aktivit a výstupů ze vzdělávání (znalosti, dovednosti a kompetence, kterých mají studenti dosáhnout) s **národním kvalifikačním rámcem**. Příslušné úrovni kvalifikačního rámce má odpovídat jasně vymezený profil absolventa, který zároveň naplňuje očekávání zaměstnavatelů. Obecné kvalifikační cíle jsou v některých zemích doplněny i požadavky na studijní program (Německo, Norsko, Nizozemsko).

K obecným ustanovením patří také požadavky na existenci vize, politiky a/nebo poslání vysoké školy a případně na podíl studentů a učitelů při jejich vytváření a realizaci. V Nizozemsku je vize a politika vhodně transformována do konkrétních procesů a aktivit, Polsko a podobně Rakousko zdůrazňuje soulad strategie vysoké školy s koncepcí a cíli vzdělávání.

Slovensko kromě jiného od politik žádá záruku, že získaná kvalifikace bude naplňovat **očekávání zaměstnavatelů**.

Potřeba je citovat jeden z obecných požadavků z Portugalska: Vědecká, technologická a umělecká činnost je odpovídajícím způsobem posouzena, uznána a přizpůsobena poslání a misi instituce.

Mezi důležité a zajímavé poskytovatele profesního vzdělávání patřily a stále patří irské technologické instituty, které v posledních letech získaly možnost transformovat se na technologické univerzity podle zákona z roku 2018.

Žadatel o transformaci technologického institutu na technologickou univerzitu musí prokázat, že **uskutečňované inovace a výzkum mají pozitivní sociální a ekonomické dopady na region**, v němž se kampus institutu nachází.

---

2. OBSAH STUDIJNÍHO PROGRAMU, PŘÍPRAVA, VYTVÁŘENÍ, ÚČAST PROFESNÍCH ODBORNÍKŮ, VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ, VZDĚLÁVACÍ PROSTŘEDÍ, HODNOCENÍ

Obecně ke studijním programům

Německo, Nizozemsko a Polsko žádají, aby byl studijní program v souladu s národním kvalifikačním rámcem a dále spolu s Rakouskem se zabývají očekávanými výsledky učení, které mají být jasně formulovány a přesně popsány (Německo a Polsko), být v souladu s úrovní a orientací programu,

přizpůsobeny profesnímu nebo akademickému očekávání oboru a musí prokázat akademickou nebo profesní orientaci studijního programu (Nizozemsko).

Tvorba a schvalování studijních programů

Na tvorbě a schvalování studijních programů se podílejí externí odborníci a často také studenti. Velmi jednoduše a stručně to formuluje Polsko: Tvorba, uskutečňování a zdokonalování studijního programu probíhá ve spolupráci se společenským a ekonomickým prostředím, včetně zaměstnavatelů, a podobně také Rakousko, které podporuje aktivní účast studentů ve vzdělávacím procesu.

Nizozemsko zmiňuje při navrhování vzdělávacího procesu explicitně aktivní roli studentů a spolu s absolventy a relevantními profesními odborníky jejich úlohu ve vnitřním hodnocení.

Gruzie a Slovensko považují roli externích odborníků (zaměstnavatelů, absolventů, profesních asociací a dalších zájmových stran/všechny zájmové supiny) za důležitou jak při plánování, vytváření, uskutečňování a úpravách programu (Gruzie), tak při monitorování a hodnocení (přípravě metodiky hodnocení) studijního programu, které umožňuje získávání zpětné vazby (Slovensko). Gruzie k tomu dodává průzkum spokojenosti absolventů a zaměstnavatelů se studijním programem a jeho analýzu, kterou dále využívá. Důležité je také, že přihlíží k požadavkům a zvláštnostem místního pracovního trhu.

Z pohledu **zahrnutí zaměstnavatelů, společnosti a dalších externích odborníků** do systému vnitřního hodnocení kvality lze ke Gruzii a Slovensku připojit také Norsko, které kromě toho žádá, aby existovala stálá komunikace mezi kompetentními osobami v profesní oblasti a klíčovými osobami ve vedoucím postavení na příslušné vysoké škole.

V Irsku se podobně jako v ostatních sledovaných zemích žádá, aby při vývoji programu a zamýšlených výsledků učení byly zjišťovány a zohledňovány názory různých stran (zaměstnavatelů, profesních organizací, zástupců společnosti a komunity). Platí to zejména pro přípravu odborných/a profesních programů, do jejichž přípravy jsou zaměstnavatelé a praktici zahrnováni systematicky. Zásadou je zabezpečit, aby se navrhování a schvalování programů účastnili studenti a další zájmové skupiny a aby se využívala možnost externí analýzy, která v případě potřeby zajistí, že jsou odborné potřeby naplněny. Irsko je mezi sledovanými zeměmi specifické možnosti transformace technologických institutů na technologické univerzity; požadavky na transformaci jsou součástí zákona (z roku 2018) a podle nich pro studijní programy platí: Při navrhování a uskutečňování programů vzdělávání a odborné přípravy spolupracovat s podniky, profesemi, komunitou, místními zájmy a dalšími stranami v regionu, kde je kampus technologické univerzity umístěn.

OBSAH STUDIJNÍHO PROGRAMU

Polsko a Portugalsko se v publikacích, které byly pro nás dostupné a se kterými jsme pracovali, obsahem studijního programu nezabývají.

Gruzie definuje obsah studijního programu velmi jednoduše: Program zahrnuje výuku, vědecko-výzkumnou činnost a další pracovní zátěž podle funkcí a povinností pracovníků, včetně pozvaných zaměstnanců. Irsko se v oblasti obsahu studijního programu zabývá jeho profesní částí a požaduje,

aby zásady pro navrhování programu zahrnuly dobře strukturované příležitosti k praktické výuce, jejichž cílem je nabídnout zkušenosti v oblasti související s programem, tj. různé stáže apod., a obecně dobu, kterou stráví student mimo prostory poskytovatele. Nizozemsko informuje o studijním programu nepřímo, když požaduje, aby získané kompetence odpovídaly orientaci a stupni studijního programu a aby studijní plán studentů umožnil získat vhodné výzkumné a odborné dovednosti. Norsko požaduje pouze propojení studia na výzkum, akademický vývoj nebo umělecký výzkum a formální dohodu o dohledu na odborný výcvik, která je v širších souvislostech popsán v části 5. Slovensko formuluje požadavky na obsah studijního programu stručně a jasně:

Obsah studijního programu obecně umožňuje získat vědomosti, zručnosti, kompetence i přenositelné způsobilosti a doplňuje k tomu, které mohou být využitelné v budoucím kariérním uplatnění i v životě jako aktivních občanů v demokratické společnosti.

Konkrétní a relativně podrobné požadavky má Rakousko a Německo. Rakousko uvádí, že studijní program splňuje vědecké, profesní a didaktické požadavky příslušného oboru, zahrnuje definované základní tematické okruhy, které představují základní předměty studijního programu a ústřední kompetence, které je třeba ve studijním programu získat a zajišťuje spojení aplikovaného výzkumu a vývoje s výukou.

Německo je ještě podrobnější studijní program je tematicky a chronologicky strukturován do modulů, moduly mohou sestávat z různých jednotek (přednášky, cvičení, praktika, e-learning, výzkumná činnost aj.) a jsou ohodnoceny kredity; uvedenému má odpovídat i organizace zkoušek, které by se měly vztahovat k modulům studijního programu (a tedy nikoli k jednotlivým předmětům) a měly by být zaměřeny na kompetence; studijní program má být organizován tak, aby se jeho jednotlivé části nepřekrývaly a aby jej bylo možno absolvovat při přijatelné studijní zátěži ve standardní době. Portugalsko neuvádí přímé požadavky na obsah studijního programu, ale důležitý názor na publikace, které se k studijnímu programu vztahují a který je uveden také jako příklad dobré praxe: existence pedagogických publikací nebo jiných publikací souvisejících se studijním programem je považována za pozitivní faktor.

Vzdělávací/akademické prostředí.

O vzdělávacím, resp. akademickém prostředí se v souvislosti s obsahem studijního programu mluví jen ve dvou zemích, v každé s mírně jiným vnímáním tohoto termínu.

V Irsku se vzdělávací prostředí vyskytuje v souvislosti s praktickým vzděláváním (zejména mimo kampus) příslušné vzdělávací instituce, které je integrováno do profesního výcviku ve studijních programech. Vzdělávací prostředí je zaměřeno na zlepšování, a proto dostupné zdroje využívá k posílení vazeb mezi vzděláváním, výzkumem a vývojem odborného vzdělávání. Za vzdělávací prostředí odpovídá poskytovatel (míněno vysoká škola nebo jiný poskytovatel vysokoškolského vzdělávání) a podporuje a) různé kontexty pro vzdělávání (spolupráci studentů na projektech ve vhodně vybavené laboratoři nebo školicím zařízení pod dohledem, s nezbytnou technickou podporou a přístupem k požadovaným zdrojům, b) praktické vzdělávání mimo kampus, které je integrováno do profesního výcviku v programech.

V Norsku se akademickým prostředím míní zejména zajištění akademickými a dalšími pracovníky a požaduje se, aby bylo v souladu s počtem studentů a s charakteristikou programu, musí mít relevantní kompetence a vhodné vedení s definovanými odpovědnostmi v zajišťování kvality.

Zajímavý a důležitý norský požadavek, který se do této kategorie může zařadit, protože je jednoznačně spojen s obsahem studijního programu, se týká vysoké školy akreditované jako univerzita: alespoň dva z uskutečňovaných doktorských studijních programů musí být důležité pro vytváření hodnoty regionálních podniků.

3. PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ

Podle požadavků na personální zajištění lze sledované země rozdělit do dvou skupin – v první skupině jsou země (Německo, Nizozemsko a Polsko), kde jsou požadavky na učitele zcela obecné a týkají se všech pracovníků vysoké školy, ve druhé skupině (Gruzie, Irsko, Norsko, Rakousko, Slovensko) lze najít požadavky týkající se učitelů, kteří zajišťují odborně/profesionálně zaměřené studium.

Obecné požadavky v Německu zahrnují dostatečný počet učitelů s odpovídající specializací a metodickou didaktickou kvalifikací a zabezpečení kombinace výzkumu a výuky učitelů na plný úvazek v bakalářském i magisterském stupni. V Nizozemsku se požaduje, aby učitelé byli vhodně kvalifikovaní z hlediska obsahu studia i odborných znalostí a aby byl tým učitelů schopen realizovat učební plány a umožnil dosáhnout zamýšlené výsledky učení. Polsko požaduje způsobilost, zkušenosti, kvalifikaci a počet akademických pracovníků (i dalších osob zajišťujících řádné vedení výuky) tak, aby byly dosaženy studijní výsledky studentů. Personální polská politika zajišťuje výběr akademických pracovníků na základě transparentních pravidel, umožňuje řádnou realizaci výuky, zohledňuje systematické hodnocení pedagogického sboru za účasti studentů, využívá jeho výsledky ke zlepšování pedagogů a vytváří podmínky, které stimulují k neustálému rozvoji.

Gruzie, Irsko, Norsko, Rakousko a Slovensko specifikují některé požadavky týkající se učitelů, kteří zajišťují odbornou výuku. V Gruzii se požaduje, aby vysoká škola zajistila, že její pracovníci jsou vysoce kvalifikovaní kromě jiného též v tvůrčí činnosti (týká se též pozvaných pracovníků) a účastní se na praktických projektech. Vysoká škola zajišťuje a/nebo podporuje profesní rozvoj svých pracovníků.

V Irsku jsou mezi zaměstnanci odborníci s profesní kvalifikací a licencemi pro praxi, kvalifikovaní a schopní poskytovat specifický program, který je v kontextu jejich ostatních pracovních činností, a osoby ze zaměstnaneckého prostředí. Poskytovatel studijního programu musí jmenovat vhodně kvalifikovaný personál do role učitele/instruktora/trenéra praktického výcviku/tutora a do všech ostatních rolí odpovědných za související činnosti.

Norští pracovníci, kteří zajišťují profesní výcvik, musí prokázat vhodné a aktuální znalosti v daném oboru a vysoká škola musí zajistit, aby vedoucí odborného výcviku měl požadované profesní kompetence a zkušenosti. Vedoucí odborného výcviku jsou osoby, které během odborného vzdělávání studentům usnadňují práci a dohlížejí na ně. Kromě výše uvedeného velmi podrobné Nařízení NOKUT specifikuje v části týkající se akademického prostředí kvantitativní požadavky na učitele (associate profesor, docent, profesor) bez rozlišení na studijní programy akademicky nebo profesně zaměřené.

Na rakouské odborné vysoké škole jsou vytvořeny nejméně **čtyřčlenné „rozvojové týmy“** pro studijní programy. Členové týmu jsou odborně vědecky nebo profesně kvalifikováni s ohledem na profil studijního programu. Přitom musí být 2 osoby habilitovány, 2 osoby musí mít prokazatelně profesní zkušenosti v některé relevantní profesní oblasti a 2 vědecky a 2 profesně kvalifikované osoby musí ve studijním programu vyučovat na plný nebo částečný úvazek. Obecně je důležitý „poziční plán“ vysoké školy, který má zajistit personální zabezpečení výuky a profesní rozvoj vyučujících v budoucích letech.

Vysoká škola na Slovensku zaručuje pro studijní program učitele, kteří mají potřebnou kvalifikaci, včetně tvůrčích činností a praktických zkušeností. V případě profesně zaměřeného vzdělávání zajišťují profilové předměty též odborníci z příslušného odvětví hospodářství nebo společenské praxe, kteří na škole působí na plný nebo kratší pracovní úvazek. Osoby vedoucí profesně zaměřené závěrečné práce vykonávají aktivní tvůrčí činnost nebo praktickou činnost na úrovni odpovídající stupni studijního programu. V odůvodněných případech nemusí mít učitelé zabezpečující praxi a odborníci z praxe vyšší kvalifikaci, než je kvalifikace dosahovaná ukončením daného programu (obecně to platí).

Odlišně od výše uvedených zemí má zpracovány požadavky na kvalifikaci učitelů Portugalsko.

Obecně se uvádí, že učitelé vysoké školy hrají aktivní roli ve vědeckém výzkumu, umělecké produkci, aplikovaném výzkumu a ve vysoké úrovni profesního rozvoje v souladu s univerzitní nebo polytechnickou povahou vysoké školy.

Hodnotí se aktivity učitelů v základním a aplikovaném výzkumu podle charakteru instituce (univerzitní, polytechnická) a dodržování požadavků na složení učitelského sboru s ohledem na výše uvedený charakter instituce. Hodnotí se také úroveň účasti instituce v mezinárodních sítích relevantních pro studijní program (což je patrně především aktivitou učitelů).

Kvalifikace učitelů je podrobně pojednána v samostatné publikaci (Kritéria pro akreditaci studijních programů – kvalifikace učitelského sboru), kde jsou stanoveny požadavky na učitele univerzit i polytechnik, a to pro každý stupeň studijního programu.

Specifická, významná a inspirativní záležitost v oblasti profesního vzdělávání je zvláštní titul „odborník“, který z pohledu zajištění kvality učitelů odpovídá v profesně zaměřeném studiu absolventovi doktorského studia.

---

4. STUDENTI

Text týkající se studentů obsahuje spíše různé, v dané zemi obecně platné příklady než systematickou informaci o jejich vlivu na profesní vzdělávání. Studentům je prakticky ve všech zemích věnována samostatná část zákonů, jsou důležitou, často povinnou součástí vnitřních systémů hodnocení kvality, jsou zastoupeni v externích týmech pro hodnocení kvality a opět téměř ve všech zemích tvoří jejich názory součást diskusí v rámci návštěvy hodnocené vysoké školy. Studenti jsou také velmi důležitým činitelem v přípravě, navrhování a schvalování studijních programů. Dostupné informace o jejich činnosti však většinou nejsou oddělně pojednané pro akademicky nebo profesně orientované studijní programy. Vybrali jsme proto některé zajímavé nebo důležité příklady, z nichž jen některé se přímo váží k profesnímu studiu.

Na odbornou orientaci studentů jsou zaměřeny některé podpůrné a konzultační aktivity v Gruzii: Vysoká škola má povinnost zajistit kariérní podpůrný mechanismus pro studenty s odbornou orientací a poskytovat jim vhodnou konzultační a další podporu v oblasti zaměstnání a profesního rozvoje.

Nizozemsko se k této tématice staví velmi volně, podobně jako k celému systému zajišťování kvality a váže podporu studentů k filosofii instituce - studijní plán umožňuje studentům osvojit si vhodný (profesní nebo akademický) výzkum a odborné dovednosti a kompetence, které odpovídají příslušnému stupni studijního programu; vzdělávací prostředí podporuje studenty v aktivní roli při

navrhování vzdělávacího procesu, který odpovídá filosofii instituce a tímto způsobem umožní rozlišit akademické a odborné vzdělávání.

V Polsku je profesní zaměření studenta spojeno s metodami výuky, které jsou především zaměřené na studenta a na motivaci k aktivní účasti na vzdělávacím procesu, což by v důsledku mělo umožnit, aby dosáhli plánované výsledky učení, včetně přípravy na profesní činnost. Podpora studentů ve vzdělávání je komplexní a kromě jiného podporuje i jejich sociální a profesní rozvoj.

Na Slovensku se žádá, aby si studenti na praxi osvojili pracovní postupy typické pro úroveň kvalifikace a obor, podíl na odborných procesech, na projektech a na odborných úlohách, při kterých získávají potřebné vědomosti, zručnosti a kompetence pro příslušné profese.

Rakouské vysoké školy zajišťují pro studenty přiměřenou nabídku odborného, studijního a psychosociálního poradenství a podpory.

Dále uveďme některé zajímavé aktivity, které se týkají studentů, aniž by byly přímo spojené s profesně zaměřeným studiem: V Gruzii se pravidelně zpracovává průzkum spokojenosti studentů a akademických, vědeckých i pozvaných pracovníků, jehož výsledky se dále využívají. Německo soustavně studijní program za účasti studentů a absolventů monitoruje, soustavně sleduje úspěšnost a získané výsledky podobně jako Gruzie využívá k dalšímu rozvoji programu. Připojit lze velmi důležitou skutečnost – německá vysoká škol má koncepci genderové rovnosti a podpory zajištění rovných příležitostí pro studenty se zvláštními potřebami, což se samozřejmě týká studentů v profesně i akademicky zaměřeném studiu. Zajímavý poznatek, který může reprezentovat příklad dobré praxe, je z Norska – Nařízení NOKUT žádá, aby byla v rámci vnitřního systému zajišťování kvality podporována kultura kvality mezi akademickými pracovníky a studenty.

S hodnocením kvality jsou v poměrně rozsáhlé míře spojeni studenti v Polsku, kde se žádá, aby byli zapojeni do všech aktivit souvisejících s hodnocením různých aspektů činnosti a do aktivit vedoucích ke zlepšování příslušné činnosti. Zmínit můžeme ještě Rakousko, kde musí mít vysoká škola stanovená pravidla pro vyřizování stížností studentů.

---

5. PRAKTICKÁ VÝUKA, ZAJIŠTĚNÍ PRAXE (SMLOUVA), VÝCVIK, ROZSAH PRAXE, SPOLUPRÁCE S EXTERNÍMI PARTNERY

Většina sledovaných zemí (Gruzie, Irsko, Německo, Norsko, Polsko, Slovensko) upravuje praxi/odborný výcvik studentů smlouvou, kterou uzavírá vysoká škola s poskytovatelem praxe. Smlouvy jsou v jednotlivých zemích různého typu, různě podrobné a soustřeďují se na různá témata, která s praktickým výcvikem studentů souvisejí.

Některé smlouvy se soustřeďují na technické, případně administrativní záležitosti – technická zařízení jsou přiměřená počtu studentů (Gruzie), pro stáže v podnicích je zajištěno vhodné umístění a vhodné učební prostředí na pracovištích (Irsko), organizace mají prostorové, materiální, technologické a personální podmínky, které studentům umožní dosahovat plánovaného výstupu ze vzdělávání (Slovensko). Jindy se smlouva a/nebo podmínky praxe zaměřují zejména na způsob spolupráce vysoké školy s poskytovatelem praxe, například je požadováno, že se od obou stran očekává zajištění systematického kontaktu s profesní oblastí a aktuální profesní zkušenosti v souladu s vývojem v dané oblasti (Norsko).

V Irsku je požadováno, aby části programu jako praxe a pracovní fáze studia byly poskytovány se stejnou pečlivostí a pozorností, jako ostatní části programu, i když jsou uskutečňovány v odlišném prostředí. Podstatná je irská starost o studenty na praxi, která konkrétně žádá, aby bylo o studenty dobře postaráno a na pracovištích nebo na místech pro praktický výcvik bylo zajištěno, že jsou v bezpečí.

Slovensko kromě již uvedeného doplňuje, že odborná praxe studentů bakalářských studijních programů musí mít rozsah nejméně jeden semestr, že se uskutečňuje jako souvislá nebo rozdělená na kratší časová období a že je navázána na potřeby studijního programu i na podmínky instituce, kde se uskutečňuje.

V Polsku se o smlouvě nehovoří, ale parametry praxe, které musí vysoká škola zajistit, jsou uvedeny v popisu studijního programu: program odborné praxe, organizace a dohled nad jejím prováděním, výběr míst a prostředí, ve kterém se bude konat, včetně infrastruktury, kompetence vedoucích pracovníků zajišťují řádné provádění praxe a dosažení výsledků učení, zejména těch, které se týkají odborné přípravy.

Německo kromě povinnosti sjednat s poskytovatelem praxe smlouvu další podrobnosti o praxi neuvádí, Rakousko jenom konstatuje, že bakalářský studijní program zahrnuje odbornou praxi, která představuje důležitou součást studia.

V Nizozemsku jsou záležitosti praxe ponechány v kompetenci jednotlivých vysokých škol, což je patrně obdobné v Portugalsku, ale nebyly o tom dostupné žádné informace.

---

6. RŮZNÉ

Mezi různé jsme zařadili požadavky na učitelské studijní programy v Německu, Polsku a Rakousku, které jsou v kompetenci příslušných ministerstev v těchto zemích. Odpovídá to důležitosti i specifickým požadavkům na vzdělávání učitelů.

Důležitým příkladem dobré praxe je portugalský přístup k hodnocení technologického (zhruba odpovídá naší další tvůrčí činnosti) a uměleckého rozvoje, k poskytování služeb komunitě a k dalšímu vzdělávání, které je uznáváno a hodnoceno. Souvisí s tím požadavek na zhodnocení aktivity v základním a aplikovaném výzkumu podle povahy instituce (univerzita, polytechnika). Z dalšího vyplývá, že jsou podporovány a hodnoceny vztahy s okolním prostředím a činnosti přispívající k národnímu, regionálnímu i místnímu rozvoji a k podpoře vztahů s komunitou (kulturní, sportovní a umělecká činnost).

Podobně je také v Irsku požadováno pravidelně hodnotit adekvátnost a účinnost nejen akademických, ale i dalších podpůrných služeb souvisejících s programem vzdělávání a odborné přípravy; do hodnocení jsou zahrnuty také služby zaměřené na komunikaci o poslání a činnosti poskytovatele se studenty, budoucími studenty, dalšími poskytovateli vzdělávání, zaměstnavateli a širokou veřejností. Zároveň je nutné, aby inovační činnost a výzkum respektovala potřeby podniků, profesí, komunit a místních zájmů regionu.

Slovensko věnuje velkou pozornost informacím, zejména o spokojenosti zaměstnavatelů a dalších zájmových skupin s kvalitou absolventů a analýze informací, do které jsou zaměstnavatelé a další partneři zapojeni.

GRUZIE - NÁRODNÍ KVALIFIKAČNÍ RÁMEC

Podstatné je zmínit požadavek „Výstupy ze vzdělávání jsou jasně definovány a jsou v souladu s Národním kvalifikačním rámcem“, který je potřeba naplnit jak pro účely autorizace, tak pro akreditaci studijního programu. Jde o příklad dobré praxe obecně využitelné při konstrukci standardů a je potřeba dodat, že ho najdeme u většiny zemí, které byly v rámci této studie sledovány.

NIZOZEMSKO- NAPLNĚNÍ PLÁNOVANÝCH VÝSLEDKŮ UČENÍ

Poslední standard pro akreditační hodnocení studijního programu (*Dosažené výstupy ze vzdělávání*) požaduje důkaz, že **zamýšlené výsledky učení byly dosaženy**. Vlastní hodnotící zpráva musí popsat, jak se dosažení výsledků učení testuje a úkolem hodnotitelů je rozhodnout, zda a v jaké míře byly plánované výsledky učení dosaženy. Úkolem hodnotitelů je kromě jiného posoudit závěrečné práce studentů. Složení panelu odborníků respektuje zaměření hodnocené vysoké školy tak, aby hodnotitelé mohli bez problémů závěrečné práce posoudit. Závěrečné práce studentů (podle zaměření vysoké školy může jít například o diplomovou práci, o portfolio studenta, profesní produkt, závěrečnou přednášku, více průběžných zkoušek, umělecké dílo apod.) vybírají k posouzení v souladu s požadavky, které určují, že panel hodnotitelů posuzuje závěrečné práce minimálně 15 absolventů daného studijního programu a vybírá je anonymně na základě studentských osobních čísel. Výběr musí být sestaven tak, aby umožnil sledovat přiměřenou rovnováhu mezi uspokojivými, dobrými a velmi dobrými projekty. V úvahu je nutné vzít také dostatečnou rozmanitost způsobů studia, absolvování studia apod. Hodnotitelé svoje názory o závěrečných pracích vzájemně sdílejí; pokud je práce jedním členem panelu zpochybněna, je potřeba, aby ji posoudil alespoň jeden další člen panelu hodnotitelů.

NORSKO - PROJEKT

NOKUT řeší od roku 2018 projekt, který se zabývá odborným výcvikem. Hodnocení relevance odborného vzdělávání pro pracovní život je součástí tematického hodnocení kvality, které NOKUT provádí ve vysokém školství. První fáze projektu se soustředila na mapování různých aspektů kvality v odborném vzdělávání a výsledky zpracované v roce 2019 se soustředily do 13 předběžných studií a jedné souhrnné zprávy (zatím je vše k dispozici pouze v norštině). Druhá fáze projektu bude obsahovat hodnocení profesního výcviku v různých oborech a opatření, která jsou pro kontrolu odborného vzdělávání užívána. Projekt byl ukončen v roce 2020, výsledky zatím nejsou zveřejněny.

NORSKO - PRÁCE NA ZLEPŠENÍ KVALITY A POČTU PŘEDPISŮ

(především na úrovni „nařízení“)

Výroční zpráva NOKUT za rok 2019 se v jedné dílčí kapitole zabývá velkým počtem různých nařízení NOKUT, které je potřeba sledovat v práci související se zajišťováním kvality. Konstatuje také, že nařízení jsou někdy vzhledem k „právnímu jazyku“ obtížně srozumitelná a problém může uživatelům působit i jejich nedokonalá vzájemná návaznost. Ve strategii pro několik dalších let si proto NOKUT stanovila sadu rozvojových cílů, které se zaměří na zjednodušení a lepší konzistenci těchto nařízení i na jejich na nižší počet.

Jedním z prvních opatření je zmapování předpisů s cílem porozumět jejich povaze a celkovému rozsahu. Dalším cílem je zavedení systematického programu vývoje a údržby pro všechny předpisy, za které NOKUT zodpovídá. Pro dosažení stanovených cílů je potřeba také pracovat na posílení vlastní odbornosti pracovníků NOKUT a na dalším vývoji metodiky založené na znalostech. Důležitá je i práce na komunikaci předpisů s těmi, kteří je potřebují používat.

NOKUT proto shrnuje, že bude:

- pokračovat v rozvoji odborných znalostí a ve vytváření vhodné organizace práce v oblasti řízení,
- komunikovat předpisy s jejich uživateli tak, aby byly pochopeny a dodržovány,
- dále rozvíjet metodiku, která zajišťuje, že vývoj předpisů je založen na důkazech (evidence-based) a snažit se vyhnout zpracování a užívání předpisů tam, kde to není nutné nebo kde lze cíle dosáhnout jinými prostředky,
- v procesu dalšího rozvoje předpisů týkajících se kontroly (dohledu) v oblasti vysokého školství a odborného vzdělávání zdůrazňovat to, že za prováděné činnosti jsou odpovědné především samy instituce,
- zkoumat všechny předpisy, za které je NOKUT odpovědná, s cílem zjednodušit jejich strukturu, obsah a rozsah,
- stimulovat instituce v oblasti terciárního vzdělávání, aby ve vhodných případech zjednodušily svoje vlastní předpisy a postupy.

NORSKO - KULTURA KVALITY

Nařízení NOKUT žádá, aby byla v rámci vnitřního systému zajišťování kvality podporována kultura kvality mezi akademickými pracovníky a studenty.

Kultura kvality se často ukazuje jako špatně srozumitelný pojem, a proto je důležité ji vysvětlovat a podporovat.

PORTUGALSKO - PUBLIKACE SOUVISEJÍCÍ SE STUDIJNÍM PROGRAMEM

Jedno z kritérií ve skupině hodnotící výsledky vědeckých, technologických a uměleckých aktivit uvádí existenci pedagogických publikací nebo jiných publikací souvisejících se studijním programem jako pozitivní faktor. Návod k hodnocení navrhuje hodnotit „další“ publikace pedagogických pracovníků, které jsou relevantní pro oblast, ve které se uskutečňuje studijní program, a to zejména publikace pedagogické povahy.

Výše uvedené odpovídá obecnému požadavku, že vědecká, technologická (odpovídá zhruba našemu aplikovanému výzkumu a další tvůrčí činnosti) a umělecká činnost je odpovídajícím způsobem posouzena, uznána a přizpůsobena poslání a misi instituce.

Souvisí s tím rovněž informace o hodnocení aktivit učitelů v základním a aplikovaném výzkumu podle charakteru instituce (univerzitní, polytechnická) a dodržování požadavků na složení učitelského sboru s ohledem na uvedený charakter instituce.

Tento přístup k publikační a obecně k další tvůrčí činnosti na vysokých školách v ČR zatím zcela chybí a je příčinou velkých problémů při hodnocení činnosti profesně zaměřených vysokých škol a fakult.

SLOVENSKO - STANDARDY

Obsah standardů a zejména jejich forma je do velké míry odvozena od ESG 2015. „Návody“, které jsou k jednotlivým standardům připojeny, jsou výrazně obsáhlejší než návody, které užívají ESG, přispívá to však k **pochopení obsahu standardu** a vede ke snadnějšímu zpracování, jak jsou požadavky naplněny. Pojetí a obsah standardů zjednoduší zpracování žádosti o členství v ENQA, bude-li o to Slovensko žádat.

SLOVENSKO - VÝKLAD POJMŮ

Všechny slovenské dokumenty věnují poslední kapitole výkladu důležitých pojmů, které byly v daném dokumentu použity, což je přínosná část dokumentu přispívající ke srozumitelnosti jeho celého textu. Je potřeba doplnit, že ve většině zemí sledovaných v této studii je uvedený příklad dobré praxe běžný a pomáhá odstranit zejména problémy vznikající překladem důležitých termínů z národního jazyka do angličtiny.

VYBRANÉ PŘÍKLADY ZAJÍMAVÉ/INSPIRATIVNÍ PRAXE

IRSKO - PROFESNĚ ZAMĚŘENÝ STUDIJNÍ PROGRAM

Výroční zpráva QQI 2020 Quality of Irish Higher Education obsahuje celkem 21 případových studií vysokých škol zaměřených na různou tematiku. Studie z IT Sligo (Institut of technology) informuje o tvorbě profesně orientovaného programu a jeho prvních výsledcích.

Spolupráce IT Sligo s průmyslem na programu Odborné vzdělávání ve vysokém školství.

Případová studie popisuje vznik a vývoj programu „pojišťovací odborník“, jehož vytvoření reaguje na strategický cíl IT Sligo týkající se partnerství a externí angažovanosti.

Na konci daného vykazovaného období byla úspěšně dokončena první iterace nového programu a zpráva o absolventech bude předložena na začátku příštího vykazovaného období.

Původní návrh nového programu byl předložen Radě pro učňovské vzdělávání pojišťovny Zurich Insurance v Curychu. Rada koncept tohoto vzdělávání podpořila a byla doporučena široká reprezentace pojišťovnictví v programu a dostupnost programu pro široké spektrum zaměstnavatelů.

Konkrétní návrh programu zpracoval Irský institut pojišťovnictví a ustavil počáteční skupinu pro řízení konsorcia (CSG). Poté požádal IT Sligo o spolupráci/asistenci při zpracování záměru programu, validace a jeho uskutečňování pro profil povolání, který specifikoval průmysl (CSG). Podniky CSG jmenovaly IT Sligo Koordinačním poskytovatelem s cílem vyvinout národní program využívající distanční vzdělávací technologie. Silná profesní reprezentace byla klíčová pro úspěšnou implementaci programu zaměřenou na akceptování potřeb pojišťovatelství a s důrazem na přípravu budoucích řídicích pracovníků v tomto odvětví. Klíčové bylo zahrnout do spolupráce také QQI, HEA, THEA, tj. instituce, které poskytovaly poradenství zejména v prvních fázích vývoje programu.

Zahájení národního programu se uskutečnilo v září 2016 otevřením tříletého bakalářského studijního programu „Pojišťovnictví“ se 67 studenty zaměstnávanými téměř 40 zaměstnavateli v různých oblastech Irska. Studenti jsou zaměstnáni v pojišťovacích společnostech po celé zemi a získávají znalosti prostřednictvím online a kombinovaného výuky ze svých domovů, s mentorskou podporou vedoucích pracovníků v „jejich“ společnostech. S podporou IT Sligo studenti dosahují konzistentních výsledků a dobrého hodnocení; IT Sligo také dohlíží na celkové zajištění kvality programu.

V roce 2017 CSG navrhla rozšíření o společnosti, které poskytují životní pojištění. Asociace pro životní pojištění je nyní dodavatelským partnerem a hraje aktivní roli v CSG.

Silné stránky průmyslového partnerství a vedení CSG zajistily udržitelný model poskytování vzdělávání a odborné přípravy, který představuje též kapacitu pro rozvoj v regionech.

PORTUGALSKO - TITUL ODBORNÍK

Zajímavým a inspirativním příkladem je zavedení titulu „odborník“ pro profesně kvalifikované učitele na polytechnikách, který v určitých případech nahrazuje pracovníka s titulem PhD. Vzhledem k tomu, že doktorské studium je obvykle zaměřeno spíše akademicky, je tento titul pro polytechniky patrně velmi užitečný. Zatím není nikde k dispozici analýza, která by poskytla zkušenosti s danou kvalifikací a s jejím formálním využitím pro účely hodnocení a akreditace.

IRSKO - SLOŽITÝ SYSTÉM VYSOKÉHO ŠKOLSTVÍ, PŘÍLIŠ MNOHO ZÁSADNÍCH DOKUMENTŮ

Přestože je Irsko malá země, je její systém vysokého školství hodně složitý: některé vysoké školy jsou uznané zákonem z roku 2008 a mají různé výhody oproti vysokým školám, které toto uznání nemají, existují specifické vysoké školy (například Národní Irská Univerzita, která má ze zákona odlišné povinnosti a pravomoci), Irské technologické instituty se od roku 2018 mohou ucházet o transformaci na technologické univerzity, což je náročný a patrně dlouhodobě probíhající proces, velmi složitý je systém udělování titulů (awards) v souladu s Národním kvalifikačním rámcem a jeho naplnění příslušným programem.

Odpovídá tomu řada dokumentů (zejména zákony a dokumenty vydané QQI), které jsou velmi podrobné a práce se proto může podle nich dobře řídit, ale znamená to věnovat jí pravděpodobně hodně času a úsilí.

Všechny požadavky a indikátory jsou kvalitativní, což odpovídá teoretickým studiím o kvalitě vysokoškolského vzdělávání, na druhé straně může být někdy obtížné naplnění kvalitativních indikátorů posoudit.

V Irsku je pro řadu zaměstnání potřeba získat profesní uznání. QQI má proto povinnost ze zákona s profesními institucemi konzultovat a spolupracovat, je-li to možné a uzná-li to QQI za vhodné

PORTUGALSKO - PRÁCE SE ZÁKONY

Vysoké školství je upraveno řadou zákonů, které byly již od svého vzniku (většinou v letech 2006, 2007) poměrně často novelizovány. Některé jsou dostupné na www stránce Agentury, některé jsou citovány a použity v různých dokumentech, ale nejsou k dispozici. Navíc se některé tematiky v různých zákonech překrývají, je proto potřeba ustanovení často porovnávat, a se zákony se pracuje obtížně. Různé návody a další dokumenty jsou většinou velmi podrobné a poskytují spoustu informací, ale odvolávky na některé zákony není možné použít. Všechny uvedené dokumenty na jedné straně poskytují spoustu využitelných informací, na druhé straně jejich množství práci s nimi komplikuje.

SLOVENSKO – PŘÍLIŠ NÁROČNÁ PRÁCE HODNOTITELŮ?

Pro vyhodnocení plnění standardů pro studijní program (podobně i pro vnitřní systém zajišťování kvality) pracovní skupiny hodnotitelů nejprve vyhodnocují kritéria, která jsou stanovená ke každému standardu. Kritéria podrobněji specifikují ustanovení jednotlivých standardů, což může práci hodnotitelů usnadňovat. Na druhé straně je vyhodnocení kritérií velmi náročné vzhledem k jejich počtu (5 až 27 pro jednotlivé standardy), protože je potřeba vyhodnotit soulad s každým kritériem standardu na čtyřstupňové škále. Pracovní skupiny při hodnocení plnění standardů využívají soubor ukazatelů, které zpracovává vysoká škola a které hodnotitelům slouží především pro hodnocení vývoje v čase a v kontextu vysoké školy, pro důkazy stálého zlepšování a pro porovnání s typickými hodnotami v oblasti hodnocení. Tento prvek je zcela jistě při hodnocení velmi důležitý, přináší ale další nároky na práci hodnotitelů.

PODKLADY PRO HODNOTITELE, METODICKÉ POKYNY, FORMULÁŘE

Gruzínské NCEQE vysokým školám poskytuje průvodce - Higher Education Program Accreditation Standards Guide. K dispozici jsou na www stránce NCEQE další různé návody a formuláře, které

poskytují v tomto smyslu jak vysokým školám, tak hodnotitelům velmi dobrý servis. Všechny uvedené dokumenty je velmi snadné na www stránce najít (<https://eqe.ge/en/>) a v případě potřeby využít.

V Irsku je QQI autorem publikací Politiky a kritéria pro validaci vzdělávacích programů a Statutární návody pro zajišťování kvality, které slouží všem poskytovatelům vysokoškolského vzdělávání.

Nizozemská a Vlámská agentura NVAO vydala v roce 2018 velmi podrobnou publikaci o zajišťování kvality na vysokých školách. Publikace obsahuje úplně všechno o tom, co je potřeba vědět o auditu vysokých škol a akreditaci studijních programů a je velmi jasným a dostatečným návodem pro jakoukoliv aktivitu, která se zajišťování kvality týká.

Norské informace o zajišťování kvality nejsou v tomto smyslu tak uživatelsky přívětivé jako ve výše uvedených zemích. Je potřeba pracovat jak se zákonem, tak s nařízením ministerstva a s nařízením NOKUT a informace si vhodným způsobem propojit.

Portugalská akreditační agentura A3ES je v publikační činnosti velmi aktivní – vydává tematické studie, knihy, různé typy zpráv, publikuje v časopisech. Pro zajišťování kvality je důležitá Příručka pro hodnocení (Assessment Handbook), Návody pro vnější hodnocení/akreditaci studijního programu a zejména publikace Kritéria pro akreditaci studijního programu – kvalifikace učitelského sboru, která se velmi podrobně zabývá kvalifikací vysokoškolských učitelů. Podobná publikace nebyla nalezena v žádné z dalších zkoumaných zemí.

Systém standardů pro akreditace využívá inspiraci z ESG 2015 a pro vyhodnocování naplnění standardů je zpracována velmi podrobná metodika. Systém kritérií, která na standardy navazují, se zdá být pro vyhodnocení velmi náročný, ale vzhledem k tomu, že zákon o zajišťování kvality vstoupil v platnost teprve v roce 2018, nejsou zatím dostupné žádné konkrétní zkušenosti.

Doporučení v oblasti uvedených návodů, metodických pokynů apod. směřuje na nizozemský příklad. Publikace Assessment Framework for the Accreditation System of the Netherlands obsahuje všechno, co potřebuje jak žadatel o hodnocení (pro audit nebo akreditace studijního programu), tak hodnotitelé. Je proto velmi obsáhlá, ale je napsaná srozumitelně a všechny informace je možné nalézt na jednom místě.

3. KAPITOLA. ROZHOVORY S AKADEMICKÝMI PRACOVNÍKY

V souladu se zadáním byly pro kvalitativní šetření mezi akademickými pracovníky připraveny 4 otázky:

1. Zabýval/zabývala jste se někdy ve své akademické činnosti standardy pro akreditaci profesně zaměřeného studijního programu? (Nařízení vlády č. 274/2016 Sb., o standardech pro akreditace ve vysokém školství)
2. Pokud ano, tak za jakým účelem (žádost o akreditace studijního programu, příprava podkladů pro vnější hodnocení apod.)?
3. Doporučil/doporučila byste standardy upravit (tj. nařízení vlády novelizovat)?
4. Pokud ano, můžete prosím uvést, co ve standardech chybí, jak to doplnit, co upravit, případně co je tam nadbytečné?
5. Další náměty

Otázky byly s vysvětlujícím komentářem rozeslány asi 40 akademickým pracovníkům z různých vysokých škol, s většinou z nich jsme již dříve různě spolupracovali. Přesto byla návratnost (i po urgování) poměrně nízká, získali jsme šest věcných odpovědí. (Nezapočítáváme odpovědi, že se dotazovaný profesními programy nezabýval.) Souvisí to patrně s tím, že se akademičtí pracovníci stali v poslední době cílovou skupinou mnoha anket a šetření, takže při poměrně vysokém pracovním zatížení, zvýšeném zvláště v tomto akademickém roce, už nemají čas a chuť odpovídat.

Odpovědi na uvedené otázky nám poskytli respondenti z těchto vysokých škol:

Univerzita Jana Evangelisty Purkyně (prorektorka a děkan),

Západočeská univerzita (bývalý rektor),

Univerzita Jana Ámose Komenského (prorektor),

Univerzita Karlova, Fakulta pedagogická (profesorka).

Jedním respondentem byl vědecký pracovník AV ČR, který působí na několika vysokých školách.

Sběr názorů byl doplněn i o online a telefonické interview

SOUHRN ODPOVĚDÍ NA JEDNOTLIVÉ OTÁZKY:

Ad 1+2)

Respondenti se standardy pro akreditaci podle nařízení vlády č. 274/2016 Sb. zabývali především při přípravě podkladů pro žádost o akreditaci studijního programu nebo o institucionální akreditaci, ale i v rámci svých povinností vyplývajících z příslušných funkcí (garant studijního programu, člen/ka vedení vysoké školy/fakulty), v souvislosti se spoluprací s Radou pro vnitřní hodnocení nebo při přípravě podkladů pro Národní akreditační úřad. S uvedenými standardy se respondenti setkali rovněž v roli hodnotitelů jako členové komisí pro institucionální akreditaci, při spolupráci na strategii rozvoje studijních programů, při přípravě vnitřních předpisů a dokumentů pro vnitřní hodnocení a zajišťování kvality.

Někteří z respondentů mají se standardy zkušenosti především na základě členství v hodnotících komisích NAÚ.

V některých případech poskytli respondenti přehled o poměrně vysokém počtu úspěšně akreditovaných profesně zaměřených studijních programů, což nepochybně znamenalo velké pracovní zatížení, ale zároveň získání velkých zkušeností.

Ad 3)

Všichni respondenti se jednomyslně shodli na tom, že by bylo vhodné standardy novelizovat nebo upravit.

Ad 4)

Různé důvody uváděné pro úpravu standardů a doporučení, jak standardy upravit:

PRAXE STUDENTŮ

Standardy pracují s časovým vyjádřením doby praxe v týdnech, NAÚ upravuje dobu praxe v hodinách. Doporučením je proto údaje sjednotit a dobu praxe v hodinách do standardů doplnit, tj. uvést rozsah praxe u bakalářského profesně zaměřeného studijního programu alespoň 480 hodin, u navazujícího

magisterského profesně zaměřeného studijního programu 240 hodin a u nenavazujícího magisterského profesně zaměřeného studijního programu alespoň 720 hodin.

Jednodušším řešením by bylo například doplnit text standardu, že 1 týden = 40 hodin praxe.

Praktická výuka po dobu 18 týdnů je příliš mnoho (viz Standardy Část druhá, Hlava II, G3).

PROFILY STUDIJNÍCH PROGRAMŮ

Obecně není rozdělení profilů studijních programů podle jednoho z respondentů považováno za účelné – např. v programech učitelství pro ZŠ či SŠ musí být podle standardů MŠMT (<https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/ramcove-pozadavky-na-studijni-programy-jejichz-absolvovanim-1>) rozsah praxe minimálně 720 - 900 hodin (v učitelství pro 1. stupeň ZŠ 900 -1 350 hodin, v učitelství pro MŠ 540 - 810 hodin), a přesto jsou tyto programy akreditovány převážně jako akademické.

Příklad: Podle registru studijních programů (spravuje MŠMT) je studijní program Učitelství pro mateřské školy uváděn 2x jako profesní (JČU, UTB) a 8x jako akademický (MU, OU, TUL, UHK, UK, UPOL, ZČU, UJEP).

V učitelství se většinou volí příslušný program jako akademický, ale u nelékařských zdravotnických programů je tomu jinak. Například studijní program Fyzioterapie je 10x uváděn jako profesní a 3x jako akademický, přestože je ve všech případech v zásadě identický.

Studijní program Všeobecné lékařství by měl být profesní, ale v žádném případě tomu tak není.

PROFESNÍ STUDIJNÍ PROGRAMY

Hlavní problém není v nařízení vlády, ale v nechtí řady vysokých škol profesní studijní programy realizovat. Nechce se jim zařazovat požadovanou relativně dlouhou praxi studentů, profesní vzdělávání považují za jakousi devaluaci svojí práce. To platí ostatně pro všechny bakalářské studijní programy.

Pro profesně zaměřené studijní programy se uvádí přiměřený počet zastoupení odborníků z praxe, ale zpravidla se po nich požaduje publikační a výzkumná činnost. **Málo se bere v úvahu tvůrčí činnost zaměřená na profesní profil studijního programu; v lékařských studijních programech například působení na klinikách.**

Doporučením je upřesnit v nařízení vlády pojem tvůrčí činnosti.

APLIKACE STANDARDŮ

Připomínka se nevztahuje ke znění standardů, ale k jejich aplikaci: Hodnotitelé NAÚ by měli standardy aplikovat tak, jak jsou formulovány (a míněny), nikoli svévolně a nad rámec požadavků, které jsou ve standardech uvedeny. Typicky se toto týká standardů:

- D2 „zohledňuje specifika“ bývá interpretováno nahodile,
- D3 „dostatečné zapojení odborníků z praxe“ bývá interpretováno nahodile,
- G1 **nad rámec standardu bývá vyžadován akademický výzkum.**

ZMÍRNĚNÍ POŽADAVKŮ

Zmírnit požadavky na garanci základních teoretických předmětů profilujícího základu v Mgr. SP: Kromě profesorů a docentů by mělo stačit úspěšné absolvování doktorského studia (Ph.D.) (viz odkaz na příslušnou pasáž v nařízení vlády v poznámce³).

Zmírnit požadavky na tvůrčí činnost u garantů těchto předmětů, možná i obecněji u dalších vyučujících (to je ale požadavek v Metodikách NAU, které je rovněž potřeba změnit).

OSOBNÍ ZKUŠENOSTI A KRITIKA PROFESORKY UK

Stávající kritéria akreditací přeceňují některé aspekty – zejména u personálního zajištění důraz na vědecké granty, publikační činnost a tituly vyučujících (viz výše uvedení garanti předmětů, kteří mohou být jen habilitovaní pracovníci) na úkor např. posouzení kvality koncepce a obsahu studia, či pedagogické zdatnosti vyučujících. Ke škodě věci jde o akcent na dobře měřitelné a kontrolovatelné věci. Některé požadavky jsou obtížně naplnitelné (v realitě učitelského vzdělávání) – např. otázka požadavků na garanty předmětů. K čemu to vede? Nutí to fakulty při akreditacích podvádět a psát do akreditačních žádostí fiktivní garanty. Pokud to fakulty nedělají, ohrožují akreditaci.

Akreditační požadavky na vyučující (důraz na vědu a publikace v kombinaci s kritérii hodnocení vědy; nepočítají/nezahrnují se věci specifické a důležité pro učitelské obory – tvorba učebnic, didaktických materiálů apod.) Má to důsledky i pro profil vzdělavatelů učitelů. Jsou tlačeni do pozice vědců a výzkumníků, pedagogická zdatnost je mimo kritéria.

SHRNUTÍ DOPORUČENÍ AKADEMIKŮ

a) **Snížení nutnosti propojení s vědeckými projekty** u profesních programů. Ze současné situace vyplývá, že nároky jsou na profesní a akademické programy velmi podobné, hodnotitelé často vyžadují vědecké projekty i u profesních programů. Doporučením by mohla být orientace na rozvojové projekty, smluvní výzkum, nebo výzkum částečně upozadit a orientovat se na tvůrčí činnost a praxi garantů a vyučujících včetně odborníků z praxe, propojení s praxí, působení absolventů, vzdělávání v komunitě apod.

b) **Snížení kritérií na vědeckou a publikační činnost u garantů předmětů a vyučujících**, zejména, pokud jde o odborníky z praxe. Z dosavadních zkušeností vyplývá, že nároky jsou téměř shodné, jako u akademických programů (povinná publikační činnost v posledních 5 letech ve SCOPUS/WOS a ještě Q1/Q2, což je u řady vyučujících a odborníků z praxe nereálné). Odborníci z praxe publikují např. v odborných časopisech s přínosem pro praxi, nebo se věnují praxi a působí v profesních sdruženích. Vyžadovat od nich publikace je nerealizovatelné.

c) Otázkou je také, zda všechny povinné předměty (PZ, ZT) u NMgr/Mgr musí mít garanta s hodností docent nebo profesor. U profesně zaměřených studijních programů by mohli být částečně nahrazeni odborníky z praxe (u PZ).

---

³ ČÁST DRUHÁ. STANDARDY PRO AKREDITACI STUDIJNÍHO PROGRAMU

A. Obecné požadavky na magisterské studijní programy

I. Personální zabezpečení magisterského studijního programu

Základní teoretické studijní předměty profilujícího základu magisterského studijního programu jsou garantovány akademickými pracovníky jmenovanými profesorem nebo jmenovanými docentem v oboru, který odpovídá oblasti nebo oblastem vzdělávání, v rámci které nebo v rámci kterých má být daný magisterský studijní program uskutečňován nebo v oboru příbuzném; základní teoretické studijní předměty profilujícího základu studijních programů z oblasti umění mohou být též garantovány akademickými pracovníky s odpovídající uměleckou erudicí. Garanti těchto studijních předmětů se dostatečně podílejí na výuce.

d) Celkově by mohlo dojít ke zjednodušení a vše podřídít výsledkům učení (propojení s výukovými moduly, předměty) a ty provázat s vyučujícími, kteří musí být odborníky v dané oblasti (akademiky nebo odborníky z praxe, bez ohledu na titul). Vědecké projekty by tak mohly být vlastně vypuštěny a mohou se případně uvádět v provázání na jednotlivé výsledky učení.

e) Pro inspiraci, jak by profesní programy mohli vypadat se lze podívat na výsledky projektu „*Proměna role vysoké školy a inovace studijních programů v rámci fenoménu 4.0. v oblastech strojních, pedagogických a zdravotnických.*“⁴

4. KAPITOLA. NÁVRHY NA DOPLNĚNÍ A ÚPRAVU STANDARDŮ

Budeme se zabývat standardy pro akreditaci profesně orientovaných studijních programů, jak jsou uvedeny v části druhé nařízení vlády č. 274/2016 Sb. Je však třeba uvést, že profesně orientovaných programů se netýkají jen standardy uvedené v hlavě II, písmeno D a G, ale i mnoho standardů předcházejících, které se týkají všech studijních programů (hlava I a hlava II, písmeno A) a všech bakalářských (hlava II, písmeno B) nebo všech magisterských programů (hlava II, písmeno E).

Nejprve se zaměříme na jednodušší část problému, tj. na návrhy na doplnění standardů v hlavě II, písmeno D (profesně zaměřený bakalářský studijní program) a G (profesně zaměřený magisterský studijní program). Vycházíme z toho, že profesně zaměřené studijní programy by neměly být považovány za méně náročné, méně kvalitní, obecně méně prestižní než programy akademicky orientované.

Dále uvedená doporučení vyplývají ze zahraničních zkušeností i ze zkušeností českých vysokých škol uskutečňujících kvalitní profesně zaměřené studijní programy.

BAKALÁŘSKÉ PROFESNÍ PROGRAMY.

Hlava II, písmeno D obsahuje 4 standardy, které se postupně týkají garanta, obsahu, personálního zajištění a praxe studentů.

1) Mezi těmito standardy chybí požadavek na uskutečňovanou **tvůrčí činnost** vysoké školy (nebo fakulty), který je součástí standardů pro akademicky orientované bakalářské programy. Touto tvůrčí činností by měl být předně aplikovaný výzkum, vývoj nebo inovace, zaměřené v souladu s oblastí vzdělávání, do které studijní program patří. U programů spadajících do technických oblastí vzdělávání je jasné, o co by se mělo jednat. Ale i v oblasti jako je např. sociální práce je možno provádět kvalitní sociologická šetření mezi klienty nebo provozovateli sociálních služeb a na jejich základě nabízet inovace a zlepšení. Za tvůrčí činnost je však třeba považovat i tvorbu nových vzdělávacích materiálů (skript, učebnic apod.) a inovace stávajících, inovace v oblasti vzdělávacích metod, využívání digitálních technologií ve vzdělávání apod.

Studentům by mělo být umožněno, aby se do této tvůrčí činnosti přiměřeným způsobem a v přiměřené fázi studia zapojili. (Tuto účast studentů požaduje standard 2 v části E III. pro magisterské programy, není však důvod, proč by se to nemělo vztahovat i na programy bakalářské.)

Poznámka: Toto rozšířené pojetí tvůrčí činnosti by mělo být vloženo i do standardů týkajících se všech typů studijních programů.

---

⁴ <https://www.fenomen40.eu/>

2) Standard týkající se praxe studentů by bylo vhodné doplnit v několika směrech:

- a) Praktická výuka mimo vysokou školu by měla být smluvně zajištěna. Smlouva obsahuje též opatření k zajištění ochrany zdraví studentů a bezpečnosti při práci. Měl by existovat manuál pro realizaci praktické výuky a stáží mimo vysoké školy, jak pro studenty, tak pro smluvní strany.
- b) Smluvně by měla být zajištěna i supervize na pracovišti, kde praxe probíhají – buď ze strany školy, nebo pracoviště. Odpovědní/dozorující pracovníci by měli mít odpovídající kvalifikaci, nejméně o stupeň vyšší, než mají praktikanti (např. bakalář pro studenty bakalářského studia, jejichž kvalifikace je v této době ukončené středoškolské vzdělávání (maturita)).
- c) Prostřednictvím smlouvy by měl být zajištěn systematický kontakt s profesní oblastí.
- d) MŠMT by mohlo vypracovat a zveřejnit vzorovou smlouvu mezi vysokou školou a pracovištěm, kde praxe probíhají.⁵
- e) Součástí studijního programu by měla být opatření pro hodnocení praxí, a to jak v jejich průběhu, tak po jejich skončení (např. seminář k praxím). A to jak ze strany provozovatele praxe, tak studentů. To umožní výměnu zkušeností mezi studenty, získaná zpětná vazba je důležitá pro zajištění kvality praxí.
- f) Doba praxe by měla být uvedena i v hodinách, což je přesnější a dá se méně snadno obejít.

3) Smluvně by měla být podložena i jiná spolupráce s praxí.

4) Velmi důležitá je účast zaměstnavatelů a dalších relevantních partnerů při přípravě, realizaci a hodnocení studijních programů, zejména těch profesně orientovaných (týká se samozřejmě i programů magisterských).

MAGISTERSKÉ PROFESNÍ PROGRAMY.

Hlava II, písmeno G obsahuje 3 standardy:

Standard 1 požaduje, aby vysoká škola byla v současné době „nebo v posledních třech letech řešitelem vědeckých nebo uměleckých projektů anebo projektů aplikovaného nebo smluvního výzkumu v ČR nebo v zahraničí....“ Tento požadavek je dosti problematický. Je odrazem současné „honby za projekty“, která nutí akademické pracovníky věnovat spoustu času psaní projektových žádostí, přičemž účinnost této činnosti je z povahy věci dosti nízká. Formulace standardu vychází pochopitelně z toho, že právní subjektivitu má vysoká škola a tudíž je formálně řešitelem všech projektů. Může proto nastat situace, že některé jiné pracoviště vysoké školy řeší projekt, který se „odborně vztahuje k oblasti vzdělávání, v rámci které studijní program je nebo má být uskutečňován“, přičemž pracoviště, které daný studijní program zajišťuje, nemusí mít s faktickým řešitelem projektu nic společného.

Standard 2 se týká „praktické výuky“ studentů. Pokud praktická výuka probíhá mimo vysokou školu, měla by se na ní vztahovat povinnost smluvního zajištění, jak byla uvedena výše u praxí studentů v bakalářských programech. Doba praktické výuky by měla být vyjádřena též v hodinách (Možná by

---

⁵ Inspirace lze najít v projektech EURASHE např. BuildPHE, Apprentice Track

mělo být někde vysvětleno, v čem spočívá rozdíl mezi praktickou výukou a praxí studentů – nejlépe ve výkladovém slovníku jako součásti nařízení vlády.)

Standard 3 se týká minimálního rozsahu praktické výuky v „dlouhých“ magisterských programech.

Bylo by třeba, podobně jako v případě bakalářského programu, specifikovat požadovanou tvůrčí činnost. Tato tvůrčí činnost by neměla být hodnocena na úrovni vysoké školy, ale na úrovni pracoviště, které studijní program uskutečňuje (viz výše komentář ke standardu 1).

OBECNÁ DOPORUČENÍ

Jak již bylo zmíněno na začátku této kapitoly, profesně orientovaných bakalářských nebo magisterských programů se týká mnoho „předcházejících“ standardů. V případě profesně orientovaného bakalářského programu je jich celkem 48. Z toho 16 standardů se týká institucionálního prostředí, včetně vnitřního systému zajišťování kvality (hlava I, písmeno C - správně má být A). Je otázka, zda se tyto záležitosti mají hodnotit v rámci akreditace studijního programu. V zahraničí bývá hodnocení institucionálního prostředí předmětem samostatných hodnocení (popsaných v první a druhé kapitole této studie). NAÚ si je této skutečnosti vědom a v případě souběhu akreditace několika studijních programů na jedné vysoké škole nevyžaduje opakované hodnocení institucionálního prostředí.

Byla by vhodná úprava, která zajistí, že **se hodnocení institucionálního prostředí nebude zbytečně opakovat**. Od hodnocení institucionálního prostředí by mělo být upuštěno v případě, že vysoká škola má institucionální akreditaci, byť v jiné oblasti studia, než do které patří hodnocený studijní program.

Hlava I, písmeno D (správně má být B) obsahuje požadavky na studijní program (27 standardů). Čekali bychom, že to jsou všechny „obecné“ požadavky. Není tomu tak. Hlava II nadepsaná „Specifikace požadavků pro jednotlivé typy a formy studijních programů“ začíná částí A „Obecné požadavky pro všechny typy a formy studijních programů“ a obsahuje dalších 10 „obecných“ standardů. Přitom termín „forma studijního programu“ zákon o vysokých školách nezná. Tam se vyskytuje „forma studia“ (která vyjadřuje, zda jde o studium prezenční, distanční nebo jejich kombinaci).

DOPORUČENÍ:

Obecné požadavky týkající se všech studijních programů by měly být uvedeny na jednom místě, nikoli ve dvou „hlavách“.

Mezi „obecnými“ standardy se vyskytují i standardy, týkající se pouze bakalářských nebo magisterských programů, nebo akademicky či profesně zaměřených programů. Některé se pak (třeba v mírně jiné formulaci) opakují v části věnované speciálně jednotlivým typům a profilům. Uživatelé, tj. tvůrci studijních programů a členové hodnotících komisí při jejich akreditaci, by jistě uvítali lepší a přehlednější formální uspořádání a odstranění duplicit.

Nároky na garanty studijních programů a hlavně na garanty studijních předmětů jsou zbytečně vysoké a měly by být podřízeny tomu, že jde o profesně zaměřené studium, tudíž by se mělo jednat spíše o odborníky z praxe namísto docentů a profesorů.

Požadavky Nařízení vlády **jsou někdy vykládány příliš extenzivně, tj. jsou náročnější** než požaduje standard. Pomohlo by přesnější určení, co daný standard požaduje (viz výše zmiňovaný **výkladový**

slovník) a důkladné **školení hodnotitelů**, tak aby na profesní programy kladly jiné nároky než na akademické programy.

Ze zahraničních zkušeností lze doporučit některá další doplnění standardů obecnějšího charakteru:

a) Ve většině zemí se vyžaduje, aby **výsledky učení byly v souladu s požadavky (deskriptory) příslušné úrovně národního kvalifikačního rámce**. Vyžaduje se také jasná mise a strategie vysoké školy.

b) Vyžaduje se (a hodnotí), aby se **na přípravě, uskutečňování, rozvoji a hodnocení studijních programů podíleli jednak zaměstnavatelé a další relevantní partneři, ale i studenti, kterých se tyto záležitosti bezprostředně dotýkají**. (U nás jsou studenti členy hodnotících komisí NAÚ, ale ti musejí být z jiné školy.)

c) Pracovníci, kteří zajišťují profesní výcvik, musí prokázat vhodné a aktuální znalosti v daném oboru. Učitelé vysoké školy hrají aktivní roli ve vědeckém výzkumu, umělecké produkci, aplikovaném výzkumu a ve vysoké úrovni profesního rozvoje v souladu s univerzitní nebo polytechnickou povahou vysoké školy.

5. ZÁVĚR

Ve všech sledovaných zemích se zcela jasně ukazuje důraz na profesně orientované studium a podpora jeho rozvoje. V řadě z nich jsou vedle třístupňového vysokoškolského studia rozvinuty i krátké, profesně orientované cykly studia (na úrovni EQF 5), které slouží (například v Norsku nebo Dánsku) jako druhá možnost, jak pokračovat po ukončení středoškolského vzdělávání. Požadavky, které toto studium musí naplňovat, mohou být inspirativní i pro vysoké školy.

Zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání ve sledovaných zemích je stále jednou ze zásadních priorit pro jeho rozvoj a je mu věnována i ze strany státních orgánů trvalá pozornost. Ta se projevuje i v poměrně častých úpravách systémů, které reflektují nabyté zkušenosti, případně i příklady dobré praxe ze zahraničí. Častou motivací bývá snaha zjednodušit administrativní náročnost a snížit časovou zátěž procesů hodnocení a rozhodování.

Většina sledovaných zemí, včetně těch, které po několik desetiletí rozvíjely binární vysokoškolské systémy, v současné době nespécifikuje požadavky/standards na akademicky nebo profesně zaměřené studium odděleně. Odráží se v tom zřejmě snaha klást na kvalitu programů obou zaměření stejně vysoké nároky. Velmi důležitým požadavkem bývá souvislost s jasnou strategií a misí vysoké školy, na jejímž základě mají být specifické rysy studijního programu hodnoceny. Specifické požadavky na akademické a profesní programy bývají uvedeny mezi směrnicemi či upřesněními k obecně pojatým standardům. Systémy zajišťování kvality ve sledovaných zemích jsou dosti rozdílné, přesto všechny národní agentury sledovaných zemí jsou členy ENQA

Míru naplnění požadavků pro různé účely (akreditace/validace studijního programu, institucionální audit, akreditace instituce, autorizace instituce apod.) hodnotí vždy panel externích proškolených odborníků, který je sestaven tak, aby jeho kompetence odpovídaly zaměření hodnoceného studijního programu, oboru nebo celé vysoké školy či fakulty. Předpokládá se, že členové panelu jsou natolik kompetentní, že pro hodnocení nepotřebují obsáhlý a podrobný soubor indikátorů, které by jen „odškrtávali“, a dokáží nejen z předložených dokumentů, ale především na základě rozhovorů při

návštěvách na místě zodpovědně posoudit kvalitu hodnoceného vzdělávacího procesu a specifika jeho zaměření.

Ve většině sledovaných systémů je vidět snaha upouštět od standardů zaměřených na vstupy a využívat především výstupy, kvantitativní indikátory pokud možno **nahrazovat indikátory kvalitativními** a zdůrazňovat rozvoj kultury kvality na celé instituci.

Pokud jde o počet standardů, jsou rozdíly mezi sledovanými zeměmi poměrně značné. Velký počet standardů mají např. v Norsku, Gruzii, Portugalsku či na Slovensku, malý počet standardů, přesněji kritérií, chápaných jako vymezení oblastí, na které je třeba se při hodnocení zaměřit, se používá v Dánsku (5 kritérií) nebo v Polsku (10 kritérií). I v těchto zemích jsou však jednotlivá kritéria doplněna řadou upřesňujících požadavků.

Přestože jsou systémy zajišťování kvality ve sledovaných zemích dosti rozdílné, všechny jejich národní agentury jsou členy ENQA. Potvrzuje to velmi moudrou a motivační strategii ENQA, jejíž hodnotící aktivity jsou založeny na posouzení souladu se záměrem standardů ESG, nikoliv na jednoznačném využití jejich litery. Tato strategie ENQA souvisí s prosazovanou harmonizací vysokoškolských systémů zemí Boloňského procesu, který od samého počátku velmi jasně formuluje cíl zachovat pestrost evropských systémů a rozhodně se nesnažit o vytvoření jednoho modelu evropského vysokého školství.